

Жандармеријски зборник: књига друга, 1928.

Садржај

Закон о јавној безбедности

Закон о производњи, увозу и продаји
барута, динамита и осталих
распрскавајућих материја

Правила Министарства Унутрашњих Дела о
руковању, употреби и чувању барута,
динамита и других распрскавајућих
материја

Правилник Министарства Војног и
Морнарице о производњи, продаји и увозу
барута, динамита и осталих експлозива и
распрскавајућих смеса, оружја и муниције

Привремена правила о сузбијању
венеричних болести у Београду

Правила о регулисању проституције

Правилник о издавању и визирању путних
исправа за грађане Краљевине Срба,
Хрвата и Словенаца

Упут за састављање и издавање потерница
и објава

Правила о односима слугу и њихових газда

Правила за општинске стражаре

Правила о притвореницима и осуђеницима
код полицијских и општинских власти

356.35
(497.1)

РКА ЗАКОНА
их и објашњених одлукама Др-
вета, Касационога Суда и т. д.
е ГОЈКО НИКЕТИЋ

Св. 37.

ЖАНДАРМЕРИЈСКИ ЗБОРНИК

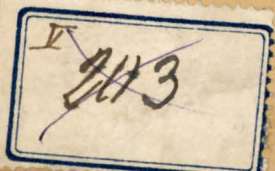
КЊИГА ДРУГА

Закон о јавној безбедности. — Закон о баруту
са Правилницима. — Правила о проституцији.
— Правилник о путним исправама. — Упут за
потернице и објаве. — Правила о односима слугу
и газда. — Правила за општинске стражаре. —
Правила о притвореницима и осуђеницима.

3514.

БЕОГРАД
ИЗДАВАЧКА КЊИЖАРНИЦА ГЕЦЕ КОНА
1, Кнез Михаилова улица, 1.

1928

37. Св.

Београд
ЗБИРКА ЗАКОНА

протумачених и објашњених одлукама Државног Савета, Касационог Суда и т. д.

Издаје ГОЈКО НИКЕТИЋ

Св. 37.

ЖАНДАРМЕРИЈСКИ ЗБОРНИК

КЊИГА ДРУГА

Закон о јавној безбедности. — Закон о баруту са Правилницима. — Правила о проституцији. — Правилник о путним исправама. — Упут за потернице и објаве. — Правила о односима слугу и газда. — Правила за општинске стражаре. — Правила о притвореницима и осуђеницима.

БЕОГРАД

ИЗДАВАЧКА КЊИЖАРНИЦА ГЕЦЕ КОНА

1, Кнез Михаилова улица, 1.

1928

37079

САДРЖАЈ

	Страна
Закон о јавној безбедности	5
Закон о производњи, увозу и продаји барута, динамита и осталих распрскавајућих материја	12
Правила Министра Унутрашњих Дела о руковању, употреби и чувању барута, динамита и других распрскавајућих материја	19
Правилник Министра Војног и Морнарице о производњи, продаји и увозу барута, динамита и осталих експлозива и распрскавајућих смеша, оружја и муниције	31
Привремена правила о сузбијању венеричних болести у Београду	43
Правила о регулисању проституције ...	55
Правилник о издавању и визирању путних исправа за грађане Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца	69
Упут за састављање и издавање потерница и објава	92
Правила о односима слугу и њихових газда	121
Правила за општинске стражаре	134
Правила о притвореницима и осуђеницима код полицијских и општинских власти	149

ЗАКОН**о јавној безбедности***од 31. јануара, 1905. год.**1. Стални органи личне и имовне безбедности.*

Чл. 1. — Врховни надзор и старање о безбедности води Министар Унутрашњих Дела, у смислу Устројства Централне Управе, и по томе он има права, да у случајевима нереда, појављења хајдучије, разбојништава, учестаних убистава, крађа и паљевина, у извесним местима предузима мере и издаје наредбе и упуте, за повраћај реда и мира, хватање хајдука и разбојника и других лица опасних за личну и имовну безбедност и сузбијање злочинних дела.

Чл. 2. — За одржање јавне безбедности, реда и мира старају се полицијске и општинске власти, свака у свом подручју.

Чл. 3. — Органи преко којих општинска и полицајска власт непосредно одржавају безбедност јесу :

а.) Државна жандармерија, која постоји на основу Закона о жандармерији од 11. јуна 1884. године ;

б.) Окружна жандармерија (распоређена по окрузима), која се издржава општим прирезом

41½%, а за коју важи у осталом Уредба донесена на основу члана 13. Закона о окружним и среским скупштинама, од 9. децембра 1898;

в.) Државни служитељи (пандури);

г.) Општински стражари, у смислу Уредбе од 28. децембра, 1861. године, ВБр., и Закона о општинама.

II. Привремени органи личне и имовне безбедности.

Чл. 4. — Кад се у једном округу, срезу или општини догоде велики немири, који се не би могли сузбити сталним органима, предвиђеним у чл. 3. овог Закона, онда Влада има право употребити војску сталнога кадра из најближе команде за угушивање нереда.

Војска остаје у оном месту, где је ред нарушен, дотле, докле Министарски Савет по саслушању Министра Унутрашњих Дела, нађе за потребно.

За време пребивања војске, исхрана њена као и дијурна официрима плаћа се из државне касе, којој ће се накнада досуђивати судским пресудом од криваца, који су ред нарушили, а по рачуну, који суду подноси иследна власт уз тужбу.

Види Чл. 3. Зак. о јавн. безбедности, — и Чл. 3. и 4. Зак. о заштити јавне безбедности и поретка у држави.

Чл. 5. — Кад ће се војска употребити у смислу Чл. 4. овог Закона решава Министарски Савет на предлог Министра Унутрашњих Дела. Командант од кога захтева употребу војске

Министар Унутрашњих Дела, мора се одмах одазвати позиву, извештавајући о томе своју претпостављену власт.

Види Чл. 3. Зак. о заштити јавне безбедности и поретка у држави.

Чл. 6. — Кад се у једном округу, срезу или општини јави хајдучија и учестају друга злочина дела, која се не могу сузбити редовним органима, предвиђеним у Чл. 3. овог Закона, Министарски Савет, на предлог Министра Унутрашњих Дела, има право увећати окружну жандармерију, у колико је потребно за сузбијање хајдучије и других злочинних дела.

Трошкови, потребни за повећање и одржање жандармерије, као и мере предвиђене Чл. 12. овог Закона, плаћају се одмах из државне касе, ако у буџету и не би било нарочите позиције за то.

Издаци ови водиће се као привремени код главне државне и окружне благајнице, до закључка њихових књига, дотичне рачунске године, на партији дуга. На закључку године претвориће се ови привремени издатци у стални издатак под именом »издатци учињени по Чл. 6. Закона о јавној безбедности«, а исплатити из уштеда целокупног буџета дотичне године, односно из готовице државне благајнице по Чл. 25. Закона о државном буџету. У колико се сви ти издатци не могу подмирити из уштеда целокупног буџета те године, заостала неизмирена сума унеће се у буџет идуће године.

Види Чл. 3., 12. и 25. Зак. о јавној безбедности, — и Чл. 4. Зак. о заштити јавне безбедности и поретка у држави.

Чл. 7. — Ова увећана жандармерија држаће се дотле, док буде постојала потреба за њено постојање, о чему решава Министарски Савет. Ову жандармерију снабдева држава свима потребама као и сталну жандармерију у чији састав и улази са свима правима и дужностима ове, како у погледу, дисциплине тако и кривичне одговорности.

Види Чл. 4. Зак. о заштити јавне безбедности и поретка у држави.

III. Мере за хватање хајдука.

Чл. 8. — За хајдука се сматра онај, ко се испод земаљске власти истргне и од ове одметне тако да у земљи сам или у друштву с другима, самовласно живети почне, у намери да кажњива дела чини.

Види § 243. Казн. Зак.

Чл. 9. — Чим се које лице одметне у хајдуке, надлежна среска власт дужна је о томе известити окружно начелство, које ће решење донети да стоји дело хајдуковања. За тим ће одмах преко »Српских Новина« објавити: име лица које се у хајдуке одметнуло, место одакле је, лични опис, и позвати га да се у року од двадесет дана, рачунајући од дана кад је објава изишла, пријави најближој полицијској власти или најближем Првостепеном Суду. У исто време начелство ће ову своју објаву доставити и власти онога среза, у коме је дотично лице становало у времену одметања од власти, која ће све ово

објавити у своме срезу преко општинских власти.

Ако се одметнуто лице преда непосредно Првостепеном Суду, онда је сам Првостепени Суд надлежан за извиђање његових кривица дотле учињених у смислу § 23. Крив. Суд. Пост.

Види § 23. Крив. Суд. Пост.

Чл. 10. — Ако се одметнуто лице у остављеном року не пријави и не преда власти, начелство окружно огласиће га за хајдука и онда је слободно сваком убити га. Ова се објава врши расписом, путем телеграфа, свима окружним начелствима, Управи града Београда и полицијским комесарима, а ова надлежства преко својих срезова објављују општинама у своме подручју.

Чл. 11. — Кад се који оглашени хајдук или лице за којим власт трага, и чије је тражење расписано, нађе или ухвати, дужна је дотична власт о томе одмах известити све полицијске власти; а тако исто полицијске су власти дужне, да се брзо и енергично одазивљу сваком позиву суседне власти за хватање хајдука и других криваца.

Чл. 12. — У цели да се уништи хајдучија и друга кажњива дела, Министар Унутрашњих Дела има право наредити да се у оним местима, где се кажњива дела често дешавају, учини ово:

а.) Да се на предлог полицијске власти, у местима, где се хајдучија појавила или кажњива дела учестала, забрани привремено становање свима оним лицима, која су осуђивана судом

за бесчасна дела, или су осуђивана под полицијски надзор, или се налазе ван села. Ова забрана престаје, кад престане хајдучија или чињење кажњивих дела, о чему решава Министар Унутрашњих Дела.

б.) Сваки оглашени хајдук, чим протече рок за предају, одмах се уцењује са 500 динара и ова ће се уцена у прогласу ставити. Она ће се дати онима, који га убију, ухвате или полицијској власти прокажу.

Величину ове уцене по потреби може Министар Унутрашњих Дела повисити.

Министар Унутрашњих Дела одређује колико ће коме од одређене уцене припасти.

Уцена се плаћа из државне касе одмах по Чл. 6. овог Закона.

в.) Да се поред путева, који пролазе кроз шумовита места може сасећи гора с обе стране пута у ширини и дужини, које прописује Закон о јавним путевима. Исечена гора припада сопственицима.

г.) Да се одузме по потреби земља на усамљеном месту за подизање стражарница, по Закону о експропријацији. Сопственику се плаћа за одузето земљиште одмах по Чл. 6. овог Закона.

д.) Да се поред путева, на опасним и усамљеним местима, направе, по потреби, сталне стражарнице за жандарме.

Чл. 13. — Штета, учињена грађанима и, правним телима хајдучијом и разбојништвом накнађује се по Закону о накнади штете, учињене злонамерном паљевином и намерним противзаконим уништајем ствари од 20. марта, 1892. године и овога допуни од 22. децембра 1903. год.

IV Казне.

Чл. 14. — Полицијске чиновнике, који се покажу немарни у гоњењу и хватању хајдука и злочинаца као и истраживању злочиних и других кривичних дела, Министар Унутрашњих Дела казниће одузимањем плате од 10 дана до 2 месеца или премештајем без права на путне и селидбене трошкове, ако то не би прелазило у већу кривицу, која се казни дисциплинарним судом или по Кривичном Закону.

Чл. 15. — Закон овај ступа у живот кад га Краљ потпише, а почиње важити на пет дана после обнародовања, и тада престаје важити Закон о хватању и утамањивању хајдука, од 11. јула, 1895. године, Уредба о употреби оружане војничке силе од 14. августа, 1900. год., ФТБ №6050 као и сви прописи и уредбе, који су му противни.

ЗАКОН

о производњи, увозу и продаји барута, динамита и осталих распрскавајућих материја

од 17. априла, 1890. год:

I. Опште одредбе.

Чл. 1. — Производња увоз и продаја барута, динамита и осталих распрскавајућих-експлозивних смеса, а тако и фишека напуњених овим смешама, искључиво је право државе.

Чл. 2. — Осим барута, производња и продаја свију осталих распрскавајућих смеса, може се уступити и приватнима начином, који важи за давање повластица у опште.

Чл. 3. — Барут ће држава сама производити и према потреби отварати барутна слагалишта. Куповина у тим слагалиштима и препродаја барута слободна је.

Наредба Министра Унутрашњих Дела од 11. августа, 1903. год., ПБр. 17891. : Чл. 3. Закона о производњи и продаји барута, динамита и осталих распрскавајућих смеса гласи: »Барут ће држава сама производити и према потреби отвараће барутна слагалишта. Куповина у тим слагалиштима и препродаја барута слободна је». — Према томе, тражење уверења од купаца барута при куповини мање количине, коси се са наведеном законском одредбом, поред тога,

што се купци тиме јако штете. Претпоставимо случај, који је, без сумње, врло чест, да ко од купаца жели да купи један килограм рударског барута, кога је цена 1.80 и 1.70 дин. од килограма и да би га купити могао мора поред дангубљења и других непријатности да плати још и 2.50 дин за молбу и уверење полицијске власти. Овако отежавање продаје барута, худи нашем рударству и потрошњи барута, а потрошачи су опет приморани, да или барут набављају са стране на недозвољен начин, или недозвољеним путевима да долазе до њега у земљи. И у ствари осетно се приметило, да се у последње време барут несразмерно мање троши но ранијих година. Из наведених разлога, а с обзиром на одредбу поменутог закона, у сагласију са Господином Министром Војним, нашао сам, да за куповину барута купцима нису потребна никаква уверења од стране полицијске власти, пошто је према поменутом закону продаја и препродаја барута слободна.

Чл. 4. — Уступање производње и продаје динамита и осталих распрскавајућих смеса, поменутих у члану 2. може бити најдаље за 15 година.

Чл. 5. — Министар Војни прописује цеиновник за све врсте барута и друге распрскавајуће смесе, које буде држава продавала.

II. Кривичарење

Чл. 6. — Ко се ухвати да израђује барут, динамит и остале експлозивне смесе, као и код кога се нађу справе за израђивање барута и ових смеса, казниће се од 500 до 1000 динара. Ухваћене справе, материјал спремљен за израду, као и сав израђени производ, који се код

њега нађе, продаће се у корист барутанског фонда. Трећина, таквом продајом добивене суме, припада проказивачу.

Чл. 7. — Ко се ухвати да барут, или остале распрсквајуће смесе увози са стране, казниће се са 10 динара за сваки килограм. Сав ухваћени материјал, заједно са стоком и колима, што су за увоз служила, узаптиће се и продати у корист барутанског фонда. Трећина казном и продајом добивене суме припада проказивачу.

Ко пак водом унесе поменуте артикле, казниће се са 20 динара за сваки килограм. Проказивачу и овде припада трећина суме од казне и продатих артикала.

Као кријумчар сматра се и онај, који знајући купује или преноси укријумчарени барут и остале распрсквајуће смесе.

Чл. 8. — Ако се од осуђеног неби могла наплатити новчана казна, било сва или у неколико, замениће се затвором, рачунећи за сваки десет динара дан затвора.

Чл. 9. — Кријумчарске кривице по овом Закону извиђају и пресуђују окружне финансијске власти, а док се ове неустанове, окружна начелства и варошке управе : Београда и Ниша. Жалбе противу осуде подносе се оној власти, која је осуду изрекла у року од десет дана по пријему осудног решења, а ова их спроводи Државном Савету на решење у року од пет дана.

Извршне пресуде морају се извршити нај-

даље за 30 дана, а наплаћени новац за барутански фонд шаље се непосредно Министру Војном.

Кријумчарске кривице по овом Закону застаревају за годину дана.

III Барутански фонд.

Чл. 10. — При Министарству Војном установљава се овим Законом Барутански Фонд.

Фонд се овај установљава ради одржавања и развијања барутана, радионица, подизања барутних магацина и осталих потребних зграда; ради усавршавања производње барута и других сличних производа; ради усавршавања стручних лица и испитивања нових проналазака ове струке; ради набавке потребних справа, алата и машинерија, а нарочито ради осигурања постојане израде барута за приватну потрошњу и трговину.

Овај фонд не сме превазилазити суму од 250.000.— динара, а њиме рукује Министар Војни саобразно постојећим законима.

Чл. 11. — Да би овај фонд што пре достигао одређену суму, у њега улазе сви приходи по овом Закону, сем што ће Министар Војни, чим овај Закон у живот ступи, предавати главној државној благајници по 20 пара од сваког килограма у земљи продатога барута.

Чим фонд достигне суму од 250.000 динара, — сви чисти приходи по овоме Закону предају се главној државној благајници, задржавајући за попуну једино ону суму, што је преко године из овога фонда по чл. 10. потрошена.

Чл. 12. — У барутански фонд улази :

а) сума прихода добивена извршењем Закона о монопољу барута и динамита од 17. јуна, 1884. год. и допуне његове од 23. априла, 1885. год., и

б) приход од барутанских зграда и земљишта што би се под закуп давало.

IV. Закључак.

Чл. 13. — Министар Војни прописаше ближа Правила за извршење овога Закона.

Види Правилник од 25. августа, 1920. год.

Чл. 14. — Овим се Законом замењује Закон о монопољу барута и динамита од 17. јуна, 1884. год., и његова допуна од 23. априла, 1885. год.

Препоручујемо заступнику нашег Министра Војног, председнику Министарског Савета, нашем Министру Иностранних Дела, да овај Закон обнародује и о извршењу — се његовом стара; властима пак заповедамо, да по њему поступају а свима и свакоме да му се покорвају.

ФИНАНСИЈСКИ ЗАКОН

за 1928.-29. годину

од 28. марта, 1928. год.

Чл. 217. — Проширење тумачења Закона о производњи, увозу и продаји барута, динамита и осталих распрекавајућих смеша од 17. априла, 1890. год. :

1. Све новчане казне из одредаба о кријумчарењу (чл. 6., 7. и 8. Закона) имају се наплаћивати у златним динарима по службеном курсу који буде важио у моменту наплате ;

2. Кријумчарске кривице извиђају полицијске власти, а пресуде доносе надлежни судови (чл. 9. Закона) ;

3. Пошто не постоји барутански фонд, сви приходи намењени за барутански фонд шаљу се Главној Државној Благајни (чл. 10., 11. и 12. Закона) ;

4. На основи чл. 13. овог Закона искључива је надлежност Министра Војске и Морнарице, како по питањима дефиниције, шта се има сматрати као експлозивна материја, — тако и у погледу одређивања, шта подлежи плаћању монополске таксе у опште.

Величину монополске таксе одређује Министар Финансија по предлогу Управе Државних Монопола ;

5. Сва спорна питања у погледу одредаба монополске таксе у опште која су изазвана од

1918. године до данас, — услед непотпуности овог Закона и погрешне његове интерпретације од стране органа Главне Контроле, имају се расправити и растумачити у духу ових објашњења под 4., с тим да сва решења у том смислу донешена од стране Министарства Војске и Морнарице имају се сматрати пуноважна.

ПРАВИЛА

Министра Унутрашњих Дела о руковању, употреби и чувању барута, динамита и других распрскавајућих материја

од 1. септембра, 1890. год. П. № 9486

Општа опредељења.

§. 1. Распрскавајуће материје, на које се ова Правила односе, јесу: све врсте барута, нитроглицерин и препарати од нитроглицерина, нарочито распрскавајући памук, смеше, које хлор и пикрино-киселе соли садржавају, распрскавајућа жива и сребро и од њих направљени препарати. Осим ових распрскавајућих материја, разуму се још и ове: сваковрсна муниција, ватрометна тела и припаљачи.

1. Трговање са распрскавајућим средствима.

§. 2. Нитроглицерински препарати, могу се продавати само у добром стању. Забрањено је продавати нитроглицеринске препарате, који су почели испуштати нитроглицерин или који су почели растварати се, што се познаје по јако ударајућем и оштром задају и по црвенкасто-мркој пари, коју онда из себе пуштају.

Оваке покварене нитроглицеринске препарате, који врло лако експлодирају, треба на отвореном месту, далеко од саобраћаја и зграда за становање, у присуству полицијске власти

врло предострожно сагорети, или у каквој отвореној јами, помоћу капсули, уништити експлозијом.

На свакој патрони динамитској, која мора бити од пергамент хартије, мора стојати читко написано »динамит«, квалитет динамита и фирма фабрике.

§. 3. Распрскавајуће материје, ма које врсте, забрањено је продавати лицима испод 17. година.

§. 4. Барут, барутна муниција, ватрометна тела и припаљачи могу се до пола килограма продавати и без одобрења полицијске власти, лицима, која продавац добро познаје и за која је уверен, да ове предмете неће злоупотребити. Ако ли их он не познаје, онда купац мора узети одобрење од полицијске власти, да му се горњи предмети могу издати. За куповање ма колике количине динамита, распрскавајућег памука и свију осталих у §. 1. означених предмета, потребно је у свакоме случају полицијско одобрење. Пре него се изда такво одобрење, дотична окружна полицијска власт, увериће се, да ли лице, које тражи дозволу, потребује толику количину распрскавајућих материја и на коју цел и где му је сместиште; па ће у случају потребе предузети нужне мере безбедности.

§. 5. Фабриканти и продавци динамита, морају водити књиге, у којима ће тачно бити назначено: име и презиме, занимање и место пребивања купца, количина и каквоћа купље-

них предмета, време куповине и продаје, број и датум одговарајућег полицијског одобрења. — Текући број продаја из ових књига, удариће се на полеђини полицијског одобрења, које ће фабрикант или продавац чувати. Ове књиге и полицијска уверења стајаће увек и у свако доба на расположењу полицијским властима. — Тако исто продавнице, магацини и у опште сви локали, где има распрскавајућих средстава, моћи ће полицијске власти у свако доба прегледати, а притежаоци дужни су им у томе на руку ићи и сва нужна обавештења давати. Ако потреба захте, може се наредити, да кључеви од магацина стоје код дотичне окружне полицијске власти.

II. Паковање и распакивање распрскавајућих материја.

§. 6. Распрскавајуће материје морају бити чврсто паковане у сандуке или бурад. Бурад и сандуци морају бити врло добро састављени и стегнути. Обручи и стеге не могу бити од гвозђа. Барут се може паковати и у металне (само не у гвоздене) судове, но пре но што барут у бурад или сандуке дође, мора се сасути и то: зрнаст барут у кудељне, а прашина у кожане цакове, па били судови дрвени или метални.

Динамитске патроне морају бити умотане у пергамент-хартију и састављене у свеже од 2,5 килограма и хартијом обвијене. Патроне од распрскавајућег памука, морају бити још премазане једним слојем парафина. Динамитске патроне и распрскавајући памук забрањено је

паковати у један исти суд са капслама и припаљачима. На судовима мора бити јасно написано: каква је распрскавајућа материја унутра, а за динамит још и квалитет, фирма фабрике из које је динамит, као и упутство, како треба суд отворити. Све ово мора бити на српском језику. Бруто тежина судова не сме прећи, и то са распрскавајућим памуком 85 килограма, са барутом, барутном муницијом и ватрометним телима 75 килограма, а са динамитским патронима 35 килограма. Паковање и распакивање има се вршити са највећом предострожношћу без потреса. Забрањено је према ватри, свећи или лампи вршити паковање и распакивање, а тако исто забрањено је при овим пословима пушити. Забрањено је служити се другим чекићем сем дрвеним.

Капсле је забрањено паковати друкчије, но у кутијама или сандуцима и то помешане са струготинама, меканим сеном или сламом.

III. Пренос распрскавајућих материја

Општа одређења

§. 7 Забрањује се пренос: нитроглицерина, смеша од нитроглицерина, са другим распрскавајућим материјама, као што је нитроцелулоза (распрскавајућег желатина и желатин-динамит), барут и т. п. распрскавајућих смеша, које хлор киселе и пикрино-киселе соли садржавају; распрскавајуће живе, распрскавајућег сребра и од њих направљених препарата.

За пренос слободно је употребити само оригинална фабрична паковања. Но ако прода-

ваоц докаже, да је вешт паковању, може се пренос дозволити и с његовим паковањем.

На кола или коње забрањено је товарити више но 70% од оног товара, кога они обично носе и то на добрим путовима, а на хрђавим само 50%.

Посебна одређења

§. 8. Распрскавајуће материје, на колима, на којима се људи возе, забрањује се преносити.

§. 9. Товарене распрскавајућих материја, нарочито динамита и капсли, мора се вршити са највећом предострожношћу и без и најмањих потреса. С тога је забрањено судове са распрскавајућим материјама бацати, претурати и котрљати. Тако исто забрањује се товарити динамит на другом месту, но поред фабрике или стоваришта (види §. 30), и само полицијска власт може дозволити да друкчије буде, али се при томе најтачније има извршити све оно, што она буде нашла за сходно да нареди.

§ 10. Судови морају тако чврсто на колима сложени бити, да се не могу помицати, котрљати, ударати једно о друго и о кола, претурати. Бурад се не смеју на данце, него на дуге положити. Између појединих буради или сандука или између ових и кола биће утурене сламњаче или ћебад. За утврђење свега овога, забрањено је метале употребљавати.

§ 11. Распрскавајуће материје забрањено је товарити на једна иста кола или коња са

капслама, са препаратима запаљивим или другим каквим лако запаљивим предметима. Забрањено је, динамит или распрскавајући памук заједно товарити са барутом, барутном муницијом, ватрометним телима и припаљачима.

§ 12. Кола, која возе распрскавајуће материје, морају бити покривена, и носити истакнуту црну заставу, која ће се из далека моћи видети. На среди заставе стојаће једно бело *Б*. За заустављање точкава, забрањено је употребити другу до дрвену папучу. Ако се транспорт састоји из коња, онда црне заставе носиће вођ првог и последњег коња.

§ 13. За свако пошљање распрскавајућих материја, пре, но што се отпочне експедиција, пошљач мора имати писмено месне полицијске окружне власти, из чијег се круга шаље. У њему ће бити тачно назначено: место, где се шаље, име и занимање онога, коме се шаље, количина и каквоћа пошљања, а уз то најтачније обележити пут, којим ће ово пошљање ићи. Осим овога, поднеће и спроводни лист на визирање, у коме ће све гореозначено бити прегледно изложено. Осим тога, известиће се о томе и дотична окружна власт, у чију област спада оно место, у које се распрскавајуће материје шилу.

§ 14. — Ватра се не сме ложити, ни отворена светлост држати, ни пушити до на 300 метара одстојања од кола или коња, који носе распрскавајућа средства.

§ 15. Кола или коњи са распрскавајућим средствима морају ићи ходом, а тако исто кола и коњици, који поред њих пролазе. Ако се транспорт распрскавајућих материја састоји из више кола, онда она морају 50 метара једна од других удаљена бити, а коњи 15 метара. Сваки коњ мора имати свога вођу, који ће га увек водити.

§ 16. Забрањено је остављати кола или коње натоварене са распрскавајућим материјама за време путовања и за време стајања без чувара. Забрањено је са њима стати пред радионице, куће, јавне грађевине у опште пред зграде, где људи бораве на ближе од 150 метара, ако носе барут; а 400 метара, ако носе динамит. Ако задржавање треба да траје дуже од пола сахата, има се о томе извести дотична среска полицијска власт, како би учинила предохрану, коју она за нужно нађе.

§ 17. Забрањено је кола или коње са распрскавајућим материјама примаћи ближе од 300 метара наложеним локомотивама или железничким влаковима. Ако друм иде уз железницу, а саобаћај је тако јак, влакови тако чести, да је ово не могуће извршити, онда се мора железничкој власти најближе станице у напред јавити, кад ће транспорт проћи, да би она нужне мере предострожности предузети могла.

§ 18. Кола или коњи с распрскавајућим средствима морају увек обићи вароши и ушорена села. Но, ако је то немогуће, онда ће се

долазак таквог једног транспорта имати на време доставити месној полицијској власти, и ова ће одредити, којим ће путем или којим улицама транспорт проћи, и стараће се, да овим путем или улицом у то доба друга кола не пролазе, да се транспорт нигде не задржава, и да безопасно прође.

§ 19. Истоваривање има се свагда извршити по § 10. ових Правила.

IV. Пренос распрскавајућих материја бродовима и скелама.

§ 20. Бродови и скеле, које возе људе, не смеју возити распрскавајућа средства. Барута и ватрометних тела слободно им је носити само толико, колико је најнужније за давање знакова.

§ 21. §§ 7, 10, 14. и 19. примењују се и на пренос на лађама и скелама. Истоваривање не сме се извршити на другом месту, него онде, где буде одобрила полицијска власт. Место ово мора бити што је могуће даље од зграда, где станују људи, а најмање 400 метара. Стовариште не сме бити приступно публици. Ако би полицијска власт, при прекој потреби одобрила истоваривање ноћу, онда цео простор истоваривања мора бити добро осветљен, високо уздигнутим лампама или фењерима.

§ 22. — Распрскавајуће материје, држаће се на бродовима у једном затвореном простору,

који је што више од казана удаљен. Оне морају добро утврђене бити. Чамци, који возе распрскавајуће материје, морају бити покривени дебелим (шаторским) платном. У просторима, у којима се држе распрскавајуће материје, као и у онима до њих, забрањено је држати капсуле и припаљаче. Осим најнужнијег горива и осветлења за потребу лађе, забрањено је у исто време возити друге запаљиве предмете. Гориво мора се налазити на таквом месту, које се лако потопити може. Брод, чамац или скела, мора носити истакнуту увек разапету велику црну заставу, на којој је бело слово Б.

§ 23. Забрањено је на скелама, које превозе кола са распрскавајућим материјама, у исто време превозити друге предмете или путнике.

V. Пренос распрскавајућих средстава железницом.

§ 24. Овај пренос уредиће се нарочитим за то правилима прописаним.

VI. Смештање распрскавајућих материја.

§ 25. Магацини распрскавајућих материја, морају бити удаљени од телеграфских жица најмање 100 метара, а од друмова, железница и зграда за становање:

а) они, који су удеш. за смештања до	100 к.	100 м. удаљења,
б), „ „ „ „ „ „ „ „	500 „	500 „ „
в), „ „ „ „ „ „ „ „	1000 „	1000 „ „
г), „ „ „ „ „ „ „ „	10.000 „	1500 „ „

Магацини, који су удешени за 100 килограма могу бити и од дасака, али се морају

свуд унаоколо засути песком или земљом бар на један метар висине.

Већи магацини морају бити опкољени са свију страна насипом. Насип овај правиће се 0.5—1 метра далеко од дуvara магацина. Висином биће раван слемени магацина, а круна насипа биће 0.5—1 метра широка.

Распрскавајуће материје у овим магацинима не треба да буду никад изложене непосредно сунчаним зрацима. Температура у магацину не сме никад бити већа од 35° С. Један добар термометар мора бити увек обешен у магацину на угледном месту. Чистоћа и ред мора увек бити у магацину.

На лепом и сувом времену магацин ће се увек провејавати.

Судови са распрскавајућим материјама морају тако сложени бити, да између њих има места за циркулацију ваздуха.

Забрањено је улазити у магацин у другој обући, до у обући од ћече.

Магацин, ма које величине, мора имати у свако доба бар једног чувара. За чувара бираће се трезвени момци.

Особена одређења.

А. За барут, барутну муницију, ватрометна тела и припаљаче

§ 26. Трговци, који овим предметима тргују, могу држати у дућану само 1 килограм горњих тела, а у згради дућанској још 5 килограма. У случају какве изванредне потребе, може полицијска власт, и то привремено одобрити, да се у дућанској згради држи највише до 10 килограма.

Ове предмете треба држати на тавану, и то далеко од оцака, у једној нарочито за то направљеној одаји, која ће бити потпуно одвојена од осталих простора на тавану. Ова одаја мора бити непрестано под кључем. Суд, у коме се ови предмети буду држали, мора одговарати § 7. ових Правила.

Веће количине барута од ових прописаних, могу се држати само у магацинима, о којима се је претходно полицијска власт уверила, да одговарају овим Правилима и обзирима јавне безбедности.

Наредба Министра Унутрашњих Дела од 11. августа, 1903. год., ПБр. 17891. : У погледу држања веће количине барута од 10 килограма у дућанима, у којима се барут продаје и споредним зградама дућанским, продавцима се може дозволити држање у дућанима највише до 3 килограма и то сваких пола килограма у засебном суду; у споредним одељењима зграде дућанске и згради у дворишту, у сваком одељењу највише до 5 к. г. и то сваки килограм у затвореној кутији од блеха. Укупна количина барута, како у самој згради дућанској тако и у зградама у дворишту не сме прећи више од 50 к. г.

Б. За друге распрскавајуће материје

§ 27. У § 8. означене предмете, забрањено је држати на другим местима, осим онде, где се израђују, а барут, динамит, нитроцелулозе и т. д. осим места израђивања само у нарочитим магацинима и на местима где ће се употребити. Стоваришта на местима потрошње и нарочити магацини морају се онде направити, где то полицијска власт одобрила буде, и онако удесити, како то она у интересу јавне безбедности за добро нашла буде.

§ 28. Капсле је забрањено држати у једном магацину са динамитом, распрскавајућим памуком и т. п.

У случајевима, где је то друкчије немогуће, треба одвојити простор, у ком се оне налазе од осталог магацина дуварима од дебелих добро састављених дасака.

§ 29. Забрањено је са ватром, свећом лампом и запаљеном цигаром у магацин улазити или му прилазити ближе но на 200 метара.

§ 30. Забрањено је у магацину колица употребљавати, као и паковати, распакивати, товарити, судове оправљати, и ма какву манипулацију вршити са отвореним сандуцима. Паковање, распакивање, оправка на сандуцима, бурадима и т. д. у опште све манипулације осим уношења, изношења и слагања, треба да се врше ван магацина, на нарочито за то опредељеним и удешеним местима. Ова места морају бити најмање 200 метара удаљена од магацина.

§ 31. Војни транспорти распрскавајућих материја, које руководи и прати војна власт, као и војни магацини, којима војне власти рукују, не подлеже овим Правилима.

ПРАВИЛНИК

Министра Војног и Морнарице о производњи, продаји и увозу барута, динамита и осталих експлозива и распрскавајућих смеса, оружја и муниције

од 25. августа, 1920. год., АББр. 837.

Производња.

Чл. 1. — Производња, продаја и увоз барута, динамита и осталих експлозива и распрскавајућих — експлозивних смеса, — у које спадају и штапин и капсле свију врсти, — као и фишека напуњених овима, искључиво је право државе.

Чл. 2. — Али осим барута, чија је производња искључиво право државе, производња осталих предмета, именованих у чл. 1. овог Правилника, може се уступити и приватним под овим условима :

Сваки који жели производити ове предмете, осим барута, чија је производња искључиво право државе, — дужан је поднети молбу Министарству Војном и Морнарице (Арт. тех. одел.) за дозволу за производњу истих.

Ове дозволе издаваће Министарство Војно и Морнарице у споразуму са Министарством Трговине и Индустрије и Министарством Унутрашњих Дела а под условима, који ће се за сваки поједини случај прописати, уз предходну наплату прописане таксе.

Продаја барута, експлозива и осталих смеша.

Чл. 3. — Продаја барута и осталих предмета поменутих у чл. 1. вршиће се :

- а) Из државних — војних слагалишта ;
 - б) Из слагалишта овлашћених произвођача ; и
 - в) Из продавница овлашћених продаваца.
- Овлашћени продавци морају за продају ових имати дозволу окружне или овој одговарајуће полицијске власти.

Чл. 4. — Продаја поменута у чл. 2. вршиће се :

а) Из државних — војних слагалишта само оним купцима, који поднесу за сваку куповину молбу наредбодавца за слагалиште и касу, која наплату за ово врши, са дозволом окружне или овој одговарајуће полицијске власти за место, у које ће се оно, што се купује, — сместити, продавати или употребити, у којој мора бити означено име и презиме молиоца, занимање и место становања молиоца, као и да му се тражена количина и врста може издати.

б) Из слагалишта овлашћених произвођача, на исти начин као и из државних слагалишта ;

в) Из слагалишта или продавница овлашћених продаваца на начин прописан овим Правилником као и по прописима и наређењима надлежне полицијске власти.

Наредбодавци за слагалиште и касу, који наплату врше, наређују наплату по ценовнику и издатак из слагалишта пошто се претходно увере да у слагалишту тражених количина и врсти има.

Наредбодавци ће о свакој наређеној продаји извештавати, поред локалне власти, која је дозволу за куповину дала, — и Министарство Унутрашњих Дела — Одељење за јавну безбедност — о томе, коме је продато, количине и врсте продатог и по чијој дозволи (нумера и датум дозволе и наређења).

Чл. 5. — Слагалишта овлашћених произвођача морају водити уредне књиге и у ове уносити за сваку продају :

а) Име, презиме и место становања коме је продато ;

б) Количину и врсту продатог ; и

в) По чијој је дозволи и наређењу продаја извршена (нумеру и датум дозволе окружне или овој одговарајуће полицијске власти и наређења).

Чл. 6. — Барут и експлозиви морају се продавати у оригиналним паковањима и по ценама прописаним ценовником.

Чл. 7. — Са добијеним новцем од продатог барута, експлозива и осталог материјала поменутог у чл. 1. овог Правилника из државних слагалишта, има се поступити по прописима за ово.

Чл. 8. — Државна слагалишта ће водити књигу, из које да се види :

а) Примљене количине ;

б) Послате или издате количине другим слагалиштима ;

в) Коме је, када и која врста и количина и по којој полицијској дозволи продата ;

г) Добијена сума за продате врсте и количине понаособ и укупно за сваку дозволу.

Чл. 9. — Државна слагалишта и команде које врше продају барута и осталог поменутог у чл. 1. слаће на концу сваког а надаље до 5. наступајућег месеца редовним путем преко команде, надлежства или установе, које продају наређују Команданту Армијске Области преглед у дупликату из кога да се види, колико је у слагалишту и које врсте барута и осталог:

- а) Остало на концу претходног месеца;
- б) Примљено у току месеца и од кога;
- в) Продато укупно по врстама у току месеца и добијена укупна сума;
- г) Издато или послато другим командама или слагалиштима, коме и по коме наређењу;
- д) Остало на концу месеца.

Команде, надлежства и установе које продају наређују, дужне су да провере тачност прегледа.

Чл. 10. — Команде Армијских Области дужне су да воде књиге евиденција за своју територију:

а) Једну о стању барута и осталог поменутог у члану 1. овог Правилника по слагалиштима са податцима наведеним у чл. 9. овог Правилника.

б) Другу, о продатом баруту и осталог по врстама и количинама и добијеним сумама посебно по слагалиштима и укупно на територији за сваки месец понаособ.

До 15. наступајућег месеца имају слати Министарству Војном и Морнарице (Артиљер. тех. одељењу) прегледе са подацима наведеним

под а) и б) овог члана и дупликатом добијеног извештаја од слагалишта по чл. 9.

Чл. 11. — Команданти Армијских Области стараће се да у подручним им слагалиштима увек буде у довољним количинама барута и осталог предвиђеног ценовником и слаће требовања Министарству Војном и Морнарице (за Артиљер. тех. одељење) са назначењем коме слагалишту, које врсте и количине треба послати и станицу на којој ће се истоварити за слагалиште.

Чл. 12. — Укупна количина барута која се требаје, а има се транспортовати жељезницом, не сме бити испод 5000 (пет хиљада) килограма.

Продаја, притежање и ношење оружја и муниције.

Чл. 13. — Продаја војничког оружја и муниције за ово забрањена је.

Чл. 14. — Продаја невојничког и ловачког оружја као и муниције за ово, вршиће се по прописима и наређењима за ово надлежне полицијске власти, које ће повлашћеним продавцима и дозволе за ову продају издавати.

Чл. 15. — За притежање и ношење ловачког и невојничког оружја и муниције за ово, лицима која не припадају војсци, одобравају и издају дозволе надлежне полицијске власти.

Чл. 16. — У случају да се надлежне полицијске власти не могу определити да ли је

оружје и муниција, за које се дозвола за продају, притежање и ношење тражи ловачка и невојничка, дужне су, да траже мишљење од Команданта дотичне дивизијске области.

Чл. 17. — Притежање и ношење војничког оружја и муниције лицима, која не припадају војсци, одобрава и издаје дозволе за ово само Министарство Војно и Морнарице (Арт. технодељење) споразумно или на представку Министарства Унутрашњих Дела — Одељење за јавну безбедност — и о овима ће се водити нарочити списак у Министарству Војном и Морнарице и Унутрашњих Дела.

Увоз.

Чл. 18. — Увоз барута свију врсти, као и лаборисане муниције за ловачке неизолучене пушке са црним барутом — *забрањен је.*

Чл. 19. — Увоз оружја ловачког и невојничког, као и празних чаура, капсули и зрна за ово, затим лаборисане муниције за ловачке неизолучене пушке само са малодимним — бездимним барутом, као и лаборисане муниције свију врсти за невојничка оружја, динамита и експлозива свију врсти, штапина и капсули за овај и за електрично палење и прибор за ове, даље за све врсте ватрометних тела (ракете) одобраваће се под следећим условима :

Сваки који жели да увезе у земљу напред побројане предмете, дужан је да поднесе Команданту Армијске Области, на којој је царинарница, где ће се увоз извршити, таксирану молбу, и овој приложити :

а) Прописану таксу за дозволу у таксеној марци ;

б) Дозволу окружне или овој одговарајуће полицијске власти за место, где ће се оно што се увози, сместити, продавати или употребити, да му се увоз тражене количине и врсте предмета може дозволити ;

в) Хемијску анализу за динамите и експлозиве ако се ови увозе, издату од фабрике која их испоручује.

г) Дупликат или провизорну или копију фактуре, из које има да се види шта се увози (за експлозиве назив експлозива, а за оружје и муницију систем и калибар), из које је државе и од које фирме набављено, количина овога, начин паковања, број, знак (марка) и нумера колета, а по могућству бруто и нето тежину сваког колета.

Ако молилац не буде могао приложити молби провизорну, дупликат или копију фактуре и хемијску анализу, дужан је ове предати официру, одређеном за преглед при доласку робе приликом прегледа ове на царинарници, а у молби да назначи податке прописане за садржај фактуре.

Сем тога, у молби се има назначити, на којој ће се царинарници увести и царинити.

Чл. 20. — Команде Армијских Области, кад ове молбе приме, донеће одмах решење или издати дозволу и доставити ову молиоцу. У дозволи се морају назначити сви напред наведени податци о предметима, који се увозе као и царинарница, на којој ће се увести.

Сем тога Команде Армијских Области под

истом нумером и даном решења имају послати копије издате дозволе :

а) Министарству Унутрашњих Дела (Одељењу за јавну безбедност).

б) Окружној или овој одговарајућој полицијској власти, на чијој се територији налази царинарница где ће се увести и царинити.

в) Најближем команданту или војној установи тога места са наређењем да командант или старешина установе одреди једног официра или лице, које ће се на лицу места уверити, да ли се увози одобрена роба и количина у дозволи назначена.

Ако увозник уз молбу за дозволу није приложио хемијску анализу дупликат, копију или провизорну фактуру, Командант Армијске Области наредиће, да одређени официр или лице при прегледу тражи ове од увозника.

Чл. 21. — Команда или војна установа из које је официр или лице за преглед робе одређено предаће овоме копију дозволе и известити истог дана, чим наређење добије царинарницу, на којој ће се преглед извршити, да ће за преглед робе на дозволи назначене бити одређен официр или лице из те команде.

Чл. 22. — Царинарница ће одмах, чим роба приспе, известити команду или установу из које је одређени официр за преглед и најближу полицијску власт, — да је роба приспела.

Чл. 23. — Одређени официр или лице по извршеном прегледу ставиће на дозволи и декларацији под својим потписом потврду о извршеном прегледу и нађеном стању.

Сем тога, официр, који је преглед извршио, извештава одмах свога претпостављенога старешину о нађеном при прегледу. Уз свој извештај има приложити и добијену копију дозволе а сем тога и добијену хемијску анализу и дупликат фактуре примљене од увозника, ако је Команда Армијске Области наредила, да се ове од увозника траже.

Претпостављени старешина доставиће тај извештај са прилозима непосредно Команди Армијске Области која је дозволу за увоз издала.

Чл. 24. — Увозник је дужан да плати официру или лицу које овај преглед врши дневницу ако је из места, иначе дневницу и накнаду за службено путовање, која му по закону припада.

Чл. 25. — При увозу монополисаних предмета наплаћиваће се код царинарница монополске таксе по тарифи, које су прописане или буду прописане од стране Министарства Војног и Морнарице споразумно са Министром Финансија.

Монополска такса на царинарницама плаћа се у злату или у сребру уз доплату ажије, које одређује Министарство Финансија.

Чл. 26 — Царинарнице ће одмах по наплати монополске таксе за увезене предмете послати Команданту Армијске Области, који је дозволу за увоз издао извештај, који да садржи :

Име и презиме увозника и по којој је дозволи увезао (команда, нумера и датум)

врсте и количине увезеног материјала и за сваку врсту и количине понаособ наплаћену монополску таксу.

Чл. 27. — Приход добивен при увозу монополских предмета (чл. 25.) царинарнице ће уносити у државну касу као приход од монополске таксе на барут, динамит и остало и овај приход уз остале приходе предавати надлежној финансијској благајни. О оствареним и финансијским благајнама предатим приходима ове врсте, царинарнице ће извештавати на концу сваког месеца а најдаље до 5. наступајућег месеца Команду Армијске Области која је дозволу за увоз издала с позивом на послате извештаје по члану 26. овог Правилника.

Чл. 28. — Командант Армијске Области по добијеним извештајима од одређеног официра за преглед увезене робе и царинарнице, провериће исте да ли је по добијеној дозволи поступљено и да ли је наплаћена прописна монополска такса за увезену робу а потом увести у књигу евиденције, из које да се види :

- а) Ко је увезао ;
- б) Кога дана је увезено ;
- в) По којој дозволи (нумера и датум) ;
- г) Шта је и колико увезено и
- д) Колика је монополска такса наплаћена за сваку врсту понаособ и укупно.

На концу сваког месеца, команде Армијских Области слаће Министарству Војном и Морнарице — за Артиљер. тех. одељење — извештај у виду прегледа у који ће ући сви напред побројани податци.

У случају пак, да монополска такса није правилно наплаћена, команде Армијских Области известиће о томе одмах дотичну царинарницу ради наплате прописне таксе.

Казне.

Чл. 29. — Ко се ухвати, да барут, динамит и остале експлозивне смесе и предмете, предвиђене овим Правилником — израђује и продаје без надлежне дозволе или ове кријумчари као и ко продаје барут и остале експлозивне смесе у паковањима другим или ценама већим но што је прописано, или оригинална паковања фалсификује или паковања отвара и пресица у паковања одређена за другу врсту и цену ових, — казниће се најстрожије од стране надлежне власти по Закону о производњи, увозу и продаји барута, динамита и осталих распрскавајућих смеша и осталим законима и прописима за ово.

Закључак.

Чл. 30. — Прописи који већ постоје у појединим покрајинама о продаји и преносу барута, динамита и осталих распрскавајућих материја, као и о држању и ношењу оружја, у колико нису у опреци са овим Правилником, остају и даље на снази, докле ова у важности буду.

Чл. 31. — Овај правилник важи од дана кад га усвоји и потпише Министар Војни и Морнарице, а обавезну снагу добија десет дана од дана публикавања у Службеним Новинама.

Тада престају важити наређења : О.А.Б.Бр. 33.111 од 23. VIII. 1919 год. ; О.А.Б.Бр. 33.381 од 27. VIII. 1919. год. ; О.А.Б.Бр. 33.382 од 27. VIII. 1919. год. ; О.А.Б.Бр. 33.462 од 27. VIII. 1919. год. ; О.А.Б.Бр. 33.907 од 7. IX. 1919. год. ; О.А.Б.Бр. 35.711 од 11. X. 1919. год. ; О.А.Б.Бр. 36.822 од 15. X. 1919. год. ; О. А.Б.Бр. 38.822 од 19. XI. 1919. год. ; О.А.Б.Бр. 38.239 од 19. XI. 1919. год. ; О.А.Б.Бр. 45.592 од 7. II. 1920. год.

Службени Војни Лист за 1919. год. Бр. 33. 34., 41. и 47. и за 1920. год. Бр. 7. и Службене Новине за 1919. годину Бр. 104., 111., 120., 121. и 155. и за 1920. годину Бр. 55.

Одељак наређења О.А.Б.Бр. 38.239 од 19. новембра 1919. год. којим је прописано колико ће се монополске таксе при увозу наплаћивати за поједине експлозиве и предмете у овом одељку назначене, — остају и даље у важности до даљег наређења, а за предмете чији увоз овим Правилником није забрањен.

(Службене Новине Бр. 220. од 13. октобра, 1920. год.)

ПРИВРЕМЕНА ПРАВИЛА

за сузбијање венеричних болести у Београду

од 3. јануара, 1919. год., Бр. 189.

1. Лечење оболелих од венеричних болести; амбуланта за кожне болести.

Тач. 1. — Једино ефикасно средство за сузбијање венеричних болести је лечење оболелих.

Лечење венерично оболелих вршиће се бесплатно у одељењу за кожне болести Опште Државне Болнице и Амбуланти за кожне болести у Београду, која се тога ради оснива.

Тач. 2. — Амбуланту ће водити два стручна лекара, од којих ће један бити шеф, а по указаној потреби број ових лекара може се и повећати. Њима ће се придодати, поред потребног броја стручног помоћног и осталог особља, и један полицијски чиновник, у рангу среског начелника, или члана Управе Града Београда, који ће се старати о истраживању сумњивог женскиња које блудници и руководити тим послом преко санитетских повереника.

Шеф амбуланта, у споразуму са полицијским чиновником, прописује дужности и предложити плате свега особља и санитетских повереника. Ови прописи и плате ће важити тек пошто их одобри Министар Народног Здравља.

Хонорар лекара и плата свега особља које ради у амбуланти, пашће на терет кредита Министарства Народног Здравља за сузбијање заразних болести, а полицијског чиновника на терет буџета Министарства Унутрашњих Дела.

Тач. 3. — Амбуланта ће бити снабдевена свима потребним средствима за испитивање и лечење венеричних болести, на терет Министарства Народног Здравља за сузбијање заразних болести.

Тач. 4. — Лекарско прегледање, лечење и лекови су бесплатни за све, кад лично предстану амбуланти, и падају такође на терет кредита Министарства Народног Здравља за сузбијање заразних болести.

II. Бесправно лечење; обнављање лекарских рецепата.

Тач. 5. — Сви они који нису лекари, а баве се лечењем венеричних болести, казниће се полицијским затвором од 15 до 30 дана, а у поновљеном случају увек максималном казном.

Апотекарима се забрањује издавање ма каквог антивенеричног лека без лекарске ординације (рецепата), а нарочито да сами ординују и лече. Ко од њих поступи противно овој тачци, казниће се први пут 200 динара у корист народног санитетског фонда, а ако по други пут то учини, забраниће му се држати апотеку за свагда. И администратор и дипломисани помоћници казниће се исто тако за рад противан овој тачци, а сем тога одговорни су, као

и апотекари, за поступање осталог недипломисаног особља у апотеци.

За понављање рецепта, на коме је лекар назначио да се не сме поновити, *non repetatur*, издавање лекова у апотекама не сме се вршити, док се не добије нов рецепт лекарев.

III. Пријаве лекара о венеричној болести.

Тач. 6. — Сваки је лекар дужан пријавити оно женскиње, од које је његов болесник добио какву венеричну заразу, ако се такво женскиње у опште не лечи ни код једног лекара, а нарочито постоји бојазан да ће оно бити извор за ширење те болести. Ове пријаве служиће амбуланти само као подаци за утврђивање, да ли дотично женскиње проводи блуд.

IV. Принудно прегледање и лечење блудница.

Тач. 7. — Принудно ће се прегледати и лечити у болници до оздрављења, односно док де престану бити опасне по околину, а потом наставити лечење у амбуланти до потпуног излечења:

1. Све оно женскиње за које је доказано да проводи блуд, или је крајње неваљалог владања, као и оно за које има сумње за обоје;

2. Женскиње које се налази у полицијском притвору због скитње, или што је ухваћено на блудничењу, на се лекарским прегледом утврди да је заражено.

Принудно прегледано женскиње не сме се приватно лечити.

V. Јавно женскиње; доказивање блудничења и стављање под санитетски надзор.

Тач. 8. — Оно женскиње које полно општи са више људи за новац т. ј. блуднички или блудно живи, проглашава се проститутком.

Тач. 9. — Свако такво женскиње, за које се докаже да блуднички, мора се ставити под полицијски надзор.

Тач. 10. — Под санитетским надзором се разуме :

1. Редовно прегледање у смислу тачке 16. ових Правила ;

2. Настојавање да стан проститутке одговара хигијенским приликама и да је приступачан без опасности по походиоца ;

3. Контролисање да проститутка испуњава све одредбе ових Правила и упута које од санитетске или полицијске власти добије.

Тач. 11. — Да неко женскиње блуднички сматра се за доказано :

1. Кад само изјави да ће редовно долазити на лекарски преглед, према тачци 16. ових Правила ;

2. Кад се према прибављеним подацима и основима нађе за доказано, да дотично женскиње блуднички.

Тач. 12. — а) Ово доказивање мора вршити санитетска или полицијска власт, која такво женскиње ставља под санитетски надзор, са што је могуће већом штедњом јавног мо-

рала и народних и верских обичаја и осећања, нарочито чувајући светињу породичног, домаћег живота.

б) Сви податци о томе да неко женскиње блуднички, који се приберу на онову писмених тужаба, лекарских пријава (тач. 6.), или усмених достава, морају бити прибележени особено за сваку женску. На завршетку решења мора санитетска или полицијска власт изрично навести: сматра ли се за доказано или не, да то женскиње блудно живи.

в) Полицијске власти дужне су спровести шефу амбуланте све податке о доказивању да неко женскиње блуднички и решење о стављању његовом под санитетски надзор, па било да је оно стављено под надзор, или ослобођено од истог. Шеф амбуланте са полицијским чиновником разматраће те податке и цениће оправданост решења, па их они могу и преиначити и донети друга решења, која ће важити тек онда, кад их одобри Министар Народног Здравља.

г) Женскиње према коме се примени одредба тачке 11. под 2, казниће се затвором од 15 до 30 дана, што се није само пријавило према тачци 11. под 1. а међутим је блудничило.

д) Ако у току прибирања података о блудном животу санитетска власт случајно, или нарочитим лекарским прегледом утврди да је нека женска заражена ма којом венеричном болешћу, она ће се принудно лечити по тачци 7. ових Правила.

Тач. 13. — Под санитетски надзор ставља се и.

1. Женскиње споменуто у тачци 7. под 1.

2. Слушкиње које служе код таквих лица, за која се зна, или се са основом сумња, да потпомажу блуд.

Тач. 14. — Проститутка може бити само оно женскиње, које је навршило 18 година и које не болује ни од какве, ни акутне ни хроничне, заразне болести.

Оно женскиње за које се по овим Правилима докаже да блуднички, а није навршила 18 год. послаће се у какав завод за поправку малолетница.

Проститутка, која болује ма од које друге болести, лечиће се у болници о трошку народног санитетског фонда.

Тач. 15. — Амбуланта и полицијске власти морају имати и водити тачан списак свега женскиња, које стоји под санитетским надзором.

Тач. 16. — Све женскиње, које по овим Правилима стоји под санитетским надзором, мора се најмање два пута недељно подврћи лекарском прегледу у амбуланти за кожне болести и према томе мора неизоставно на преглед доћи онога дана и часа, који санитетска власт одреди.

Шефу амбуланта и одређеним лекарима који тај преглед врше, одређује се укупни хонорар по два динара од сваког прегледа сваке женске, који ће они делити међу собом на равне делове.

Шеф амбуланта, крајем сваког месеца, састављаће списак по обрасцу штампаном на страни 296. и 297. у Санитет. Зборнику, књ.

трећа, свеска прва од 1904 год., који ће потписати он, заједно са лекарима који су преглед вршили, а премапотписати полицијски чиновник амбуланта, и у коме ће бити означен број извршених прегледа за сваку женску, у току месеца, и изведен збир истих.

Уз списак, шеф амбуланта и одређени лекари за вршење прегледа, послаће своје признанице на целокупну суму за извршене прегледе, рачунајући за сваки преглед по два динара. Те признанице овераваће Министарство Народног Здравља и наређивати њихову исплату на терет кредита за сузбијање заразних болести (тач. 2. став 3.).

Према томе женскиње стављено под санитетски надзор, неће плаћати ништа лекарима за прегледе.

Тач. 17. — Женскиње које подлежи лекарском прегледу, па без довољног оправдања не буде на одређеном месту и у одређено време на прегледу, казниће се затвором од 15 до 30 дана. Тако исто казниће се и они, који би га прикривали.

Тач. 18. — Ако се женскиње стављено под санитетски надзор разболи тако, да не може напустити постељу, мора то одмах писмено пријавити амбуланти за кожне болести и поднети уверење лекарско о томе.

Не учини ли то, казниће се затвором од 15 до 30 дана.

Ако је при томе такво женскиње хтело прикрити венеричну заразу код себе, казниће се увек максималном казном од 30 дана затвора.

Шеф и лекари амбуланте имају права, кад год нађу да је потребно, да се и сами увере о истиности и оправданости оваквих пријава о оболењу.

Тач. 19. — Женскиње под санитаретским надзором мора пријавити сваку промену стана амбуланти у року од 24 часа и у опште се не сме удаљавати из Београда, без претходне пријаве и одобрења њеног.

Тач. 20. — Лекарски преглед са датим мишљењем за или против стања дотичног женскиња, у погледу заразе венеричном болешћу, обавезан је и не подлежи ничијем противном навођењу, или лекарском уверењу.

VI. Кретање, понашање и становање јавног женскиња.

Тач. 21. — Санитетска и полицијска власт ће забранити свем женскињу које стоји под санитаретским надзором :

а) Да иде у јавне локале, осим у оне који за то добијају од санитаретско-полицијске власти, амбуланте, у споразуму са Управом Града Београда, нарочито допуштење ;

б) Да се скупљају у групама на јавним и отвореним местима ;

в) Да примају код себе незреле и несамо-сталне младиће ;

г) Да се на вратима или прозорима својих станова појављују недовољно и непристојно обучене ;

д) Да примамљују мушкарце речима или

знаком и да се на улицама и јавним местима раскалашно, или непристојно понашају ;

ђ) Да станују више од две у једном стану, или више од четири у једном дворишту ;

е) Да станују у зградама где су кафане, гостионице или хотели, било као собарице, било под којим другим именом ; и

ж) Да станују код мушкараца — самаца, или у стану где има малолетне чељади.

Женскиње које поступи противно овој одредби, казниће се по тачци 28. ових Правила, — у поновном случају максималном казном из ове тачке, а прогонством из земље, ако је стран поданик.

Тач. 22. — Лицима која издају станове женскињу под санитаретским надзором, забрањује се имати ма каква учешћа у њиховој заради, већ могу само наплаћивати у напред уговорену кирију.

Женскињу под санитаретским надзором може санитаретска или полицијска власт забранити становање у појединим кућама, или улицама, а појединим лицима да их држе у стану.

Тач. 23. — Надлежни санитаретски и полицијски чиновници (тач. 2. став 1.) овлашћују се, да у свако доба дана и ноћи могу ући у стан свег оног женскиња, које стоји под санитаретским надзором, да би се уверили врше ли се одредбе ових Правила, које се тог женскиња тичу.

VII. Трајање и дизање санитаретског надзора.

Тач. 24. — Санитаретски надзор према овим Правилима траје дотле, докле га надлежна сани-

тетска, или полицијска власт не дигне и то писменим решењем не изјави, а оне ће то наредити, кад се за какву женску, у времену од три месеца, не добије никаква поуздана сумња да блуднич, или ако се уда.

Према особитим околностима може се санитетски надзор укинути и пре три месеца. —

И за дизање санитетског надзора, полицијске власти дужне су поступити по одредби тач. 12. под в. ових Правила.

Тач. 25. — Женскиње са којег се дигне санитетски надзор по тачци 24. ових Правила, па се докаже да је власт обманула и да кришом проституише, казниће се затвором до 30 дана и по извршеној казни оно остаје и даље под санитетским надзором, а ако је страна поданица прогнаће се из земље.

VIII. Санитетске исправе и упутства за јавно женскиње.

Тач. 26. — Свака женска, која стоји под санитетским надзором, мора имати своју књижицу, која ће се звати »Санитетска исправа« и у њој прилепљену фотографисану слику своју. У тој књижици ће се штампати ова Правила и нарочити упут за чување од заразе, који ће прописати шеф амбуланте, у споразуму са осталим лекарима одређеним за прегледе ових женскиња. Ова Правила ће се претходно послати на одобрење Министарству Народног Здравља. Штапање ових исправа и упута пада на терет кредита овог Министарства за сузбијање заразних болести.

У санитетску исправу, коју свака прости-тутка добија бесплатно, записиваће лекари стање здравља које при сваком прегледу нађу. Женскиње за које се прегледом утврди да је заражено каквом венеричном болешћу, спроводиће се преко санитетског органа амбуланте у болницу.

Све ово женскиње лечиће се у болници о трошку народног санитетског фонда.

IX. Потказивачи и њихове награде.

Тач. 27. — Потказивачу, који би са основом доказао да неко против ових Правила поступа, као и који би доказао да неко женскиње кришом проституиша, или да неко потпомаже такав начин проституисања, даће се награда од 10 динара за сваки случај, која ће се сума наплатити од потказаног лица, или ако оно нема да је плати, из кредита Министарства Народног Здравља за сузбијање заразних болести.

X. Казне.

Тач. 28. — Свако оно лице које се огрешни о ова Правила, казниће полицијска власт затвором од 5 до 30 дана, изузевши случајеве, где је то друкчије предвиђено овим Правилима.

Тач. 29. — Чиновници и службеници одређени да воде надзор о тачном вршењу ових Правила, биће кажњени за немарљиво вршење дужности по Закону о чиновницима грађанског реда.

XI. Доношење решења и изрицање пресуда ; жалбе противу њих.

Тач. 30. — Сва решења и пресуде по овим Правилима изричу шеф амбуланте и полицијске власти. Пресуде се извршују одмах, а по жалбама подлеже разматрању Министарства Народног Здравља.

Жалбе се изјављују у року од три дана, рачунајући од дана саопштења и предају се власти, која је решење или пресуду донела.

Од 1. марта 1919. год. за град Београд престају важити правила о регулисању проституције од 31. јула 1900. год. С.Бр. 6974, као и наредбе С.Бр. 10856. и С.Бр. 10860. од 24. новембра 1896. год. и ступају у живот ова Правила.

Исто тако престају за Београд важити и Правила о руковању са болничком касом проститутисаних од 22. децембра 1881. год. С.Бр. 5816. Сан. Зборник Књ. II. св. 2. стр. 88., као и распис којим је наређено, да у Београду преглед проститутака приши физикус са општинским лекарима по утврђеном распореду.

ПРАВИЛА

о регулисању проституције

од 31. јула, 1900. год., С.Бр. 6974.

На основу овлашћења, датог чланом 23-ћим, Закона од 30-тог марта 1881. године, о уређењу санитетске струке и о чувању народног здравља, Министар Унутрашњих Дела, у цели да се ограничи блуд, да се спречи умножавање и ширење венеричних болести, и да се очува нравственост од јавних повреда — прописује ова Правила о регулисању проституције:

Тач. 1. — Има да се стави под санитетско-полицијски надзор : свако женскиње за које се докаже да блуд проводи, даље оно, за које се после опомене ипак има основа сумњати да то ради, и оно, које се с таквим особама, при свима опоменама, ипак дружи.

А. Да неко женскиње проводи блуд сматра се за доказано :

а) кад се само пријави полицијској власти, да се упише у неку од оних кућа, које се помињу у тачци 5-ој ових Правила ; или само изјави да ће, живећи као собарице, куварице, касирке, подкасирке, или кирајнице, редовно долазити на лекарски преглед, према тачци 9. ових Правила ;

б) кад се, прибављеним податцима и основама, нађе за доказано, да дотично женскиње блуднички.

Б. Прикупљање података и сазнавање, да нека женска блудно живи, означено под б) ове тачке, мора се вршити са што је могуће већом штедњом јавног морала и народних обичаја и осећања, нарочито чувајући светињу породичног домаћег живота.

В. Сви податци о томе, да нека женска блудници, који се приберу на основу писмених тужби, или усмених достава, морају бити прибележени особено, за сваку женску. — Основи и докази морају се, за свако лице особено, оценити, разложима подкрепити, и у закључку решења надзорне санитарско-полицијске власти писмено изложити. После овога, на завршетку решења, мора се казати : сматра ли се за доказано, или не, да та женска блудно живи. У решењу треба увек назначавати : је ли потребно, да се женска лекарски прегледа. У оваквим случајевима дозвољено је женску принудно лекарски прегледати. У осталим случајевима поступиће се према тачци 7., 8. и 9. ових правила.

Г. Кад се, донесеним решењем нађе за доказано, да нека женска блуд проводи, онда ће се уз саопштење овога, таква женска опоменути, да ће је власт, после другог саопштења решења, сличног овом првом, принудно ставити под санитарско-полицијски надзор, ако не престане блудно живети.

Д. Кад надлежна санитарско-полицијска власт оваква два решења на потпис саопшти неком женскињу, онда се такво женскиње има сматрати да је стављено под санитарско-полицијски надзор. Усмена опомена не може служити као саопштење, па с тога се надлежна

власт, у својој наредби, којом неку особу силом власти ставља под санитарско-полицијски надзор, на оваку опомену не може ни позвати.

Е. Ако, у току прибирања података о блудном животу неке женске, надзорна власт случајним или нарочитим лекарским прегледом (тач. 8. ових правила) утврди, да је она заражена ма којом венеричном болешћу, онда ће се таква женска принудно лечити о трошку народно санитарског фонда, код своје куће или у болници, према оцени надзорне власти. Са особама прегледаним према тач. 7. и 9. поступиће се према тачци 9. а) ових правила.

Тач. 2. — Исто тако има, да се стави под санитарско-полицијски надзор према тачци 1. ових правила :

А. Женскиње, које живе у једном стану са особама означеним под а) тач. 1. ових правила и које је нарочито увече и ноћу чешће у друштву с њима на улицама, или у њиховом стану ;

Б. Женскиње, које се нађу, да по улицама или шетницама мами мушкиње на блуд ;

В. Женскиње, које се због вагабундирања стави у полицијски притвор, па се том приликом и лекарским прегледом докаже, да је заражено венеричном болешћу ;

Г. Слушкиње, које служе код таквих особа, за које се зна или се основано сумња да потпомажу блуд ;

Д. Особе, које примају на квартир женскиње, за које је доказано или се са основом сумња да блудници, и ако су опоменуте, да га не примају к себи ;

Е. Женскиње, за које се држи да блуднички, а власт зна да немају од чега другог издржавања.

Тач. 3. — Свака полицијска власт мора имати и држати тачан списак свију особа поменутих у тачци 1. и 2. правила, и у томе смислу означити тачно где која станује.

Тач. 4. — Полицијска власт ће свима особама, које стоје под њеним санитарским надзором, забранити :

а) да иду на јавна места, шетнице, баште, паркове, у позориште, на јавне забаве, игранке или концерте ;

б) да иду по улицама после заласка сунца ;

в) да примају код себе малолетнике, као што су шегрти, ђаци и т. д. ;

г) да стоје на отвореним вратима или прозорима свога стана ;

д) да примамљују мушкиње речима или знацима ;

ђ) да по улицама ходају у необичном безобразном оделу ;

е) да се возе у отвореним колима.

Која год преступи ма коју од ових забрана, да се казни до 3 дана затвора или до 15 динара новчано ; ако и после казне учини такав иступ, онда ће се опет притворити и из притвора одређивати на рад у болницама, а ако је страна поданица она ће се и протерати у своју домовину. И газда од радње казниће се сваки пут од 12 до 24 динара што је дозволио или што је нема-ран био, да женска која у његовој радњи живи, преступи означена правила у овој тачци.

Тач. 5. — Онима, који писмено изјаве жељу, и плате овим правилима одређену таксу, даће се дозвола — коју надлежна полицијска власт може одузети у свако доба — да узимљу женскиње за проститутску радњу, под овим условима :

а) да женске нису удате, или ако су из иностранства, да морају имати путну исправу ;

б) да их најпре лекар дотичне полицијске власти прегледа и посведочи да су здраве ;

в) да газда од куће у којој дотични станује, изјави полицијској власти свој пристанак, да његов кираџија може држати поменуте женскиње ;

г) да у тој кући нико не станује који не припада овој кући и радњи ;

д) да су сви прозори на кући застрти свагда завесама, и тако удешени, да се само горња трећина може отворити ради промахивања ;

ђ) да врата ни дању ни ноћу не смеју бити ширум отворена нити пак закључана ;

е) да се у таквим кућама не сме задржати ни једно женскиње, које нема полицијску дозволу да у њој може бити ;

ж) да мушкиње, које није записано да припада кући, не сме преноћити у њој ;

з) да газда радње мора са сваком женском коју узимље у службу, саставити уговор, којим се и он и његове најамнице, у својим размирицама, обвезују покоравати полицијској власти како им она нареди ;

и) да незрелим, несамосталним младићима, ђацима, шегртима и т. д. не допуштају улазити у њихову кућу ;

ј) да не истурују фирму друге какве радње,

која је дозвољена, и да своју радњу уопште оглашују. Допуштено им је само да своје име на кући напишу ;

к) да газда радње уредно плаћа све таксе овим правилима одређене ;

л) да не трпи ни једну женску код себе која не поступи према полицијским забранама што су побројане у тачци 4-ој ;

љ) да се газда радње не усуди од својих најамница наплаћивати оне новце, које мора да улаже за њих у болничку касу, а камо ли новчане казне на које полицијска власт осуди газду радње ;

м) да не сме женскињу, које је код њега записано, давати новаца у зајам за његове хаљине и драгоцености ;

н) да не сме погађати за своју радњу ни једну женску млађу од пуних 18. година ;

њ) под овим условима могу добити дозволу за ову радњу само наши поданици ;

о) у овим радњама не сме се продавати никакво алкохолно пиће.

Ко не би испуњавао ма који од ових прописа, казниће се до 150 динара у корист болничке касе проституисаних.

Тач. 6. — Кад се неко обвеже, да ће ове услове тачно испуњавати, полицијска власт задржава право, да му забрани држање женскиња, или да му одузме раније допуштење, а да му не даје за то никаква разлога. Допуштење може се одузети на пример :

а) ако се више пута понављаним казнама дотични није могао натерати да поступа по прописима 4. и 5. тачке ових правила ;

б) ако газда такве радње не плати новчане казне, које му је полицијска власт одредила, или прилоге, које има да даје за болничку касу проституисаних, или кад и једно и друго наплаћује од женскиња, које је код њега уписано ;

в) ако владање у њиховом локалу досађује суседима, нарочито узнемирујући их ноћу ;

г) ако газда таквог локала учини или помогне учинити какву кривицу, која се казни по кривичном закону.

Тач. 7. — Женскиње, за које је доказано, да проводи блуд или крајње неваљалог владања, као и оно, на ком има основане сумње за обоје, кад год се налази у полицијском притвору, ваља да се лекарски прегледа у нарочитом локалу полицијског надлештва.

Тач. 8. — Тако прегледање наређује полицијска власт и код појединих женскиња које блудниче, кад год с поуздане стране добије основа за то.

Тач. 9. — Све женске, које по овим правилима стоје под санитетско-полицијским надзором, морају се два пута недељно подврћи прегледу лекарском, у полицијском надлештву или у радњама где су, и према томе имају непремено онога дана и часа који полицијска власт одреди, доћи на преглед у одређени локал, или сачекати лекара у соби где се преглед врши.

Женскиње, које, према наведеном, подлежи овом прегледу лекарском, па, без дозвољеног оправдања, не буде на одређеном месту

и у одређено време на прегледу, као и оно, које се испред самога прегледа запере, казниће се притвором до 4 дана или новчано до 20 динара, а тако исто казниће се и њихове газде за ова дела.

Одређеним лекарима, који извршују тај преглед, одређује се награда, према броју таковога женскиња, по један динар за свако, сваког прегледа, из њихове болничке касе.

Тач. 9. а. — Лекарски преглед, са датим мишљењем за или против стања дотичне женске, обвезан је и не подлежи противном наређењу нити њеном, нити њеног газде.

Оно женскиње, за које се при лекарском прегледу, поменутом у тачци 7. и 9. нађе, да је болесно од венерије или сифилиса, или да има гнојења и кондиломе, или какву другу прилепчиву болест, или да је иначе врло нечисто, има да се, од стране полицијске власти, упутити одмах у болницу на лечење, односно чишћење. Ако се не нађе никаква болест, али се нађе особита нечистоћа, дотичну ваља казнити притвором, по трећем ставу ове тачке.

Женскиње, које стоји под надзором санитетско-полицијске власти, не сме се никако приватно лечити, ма од какве болести, но само у болници, о трошку своје болничке касе; јер у томе је гаранција, да се венерична болест неће даље ширити. Ако би се десило, да газда радње, или друга каква личност, прикривено у локалу своје радње, или ван исте, приватно лечи заражено женскиње, казниће се до 150 динара у корист болничке касе проституисаних, а заражена женска упутује се

у болницу на лечење, и, по оздрављењу, да се казни затвором до 10 дана са радом, или новчано до 40 динара. Трошак око лечења у овом случају пашће на терет »газде« који је овде за крива нађен.

Тач. 10. — Надлежни чиновници овлашћени су у свако доба дана, и ноћу, ући у стан свију оних особа, које према овим правилима стоје под санитетско-полицијским надзором, да би се уверили, врше ли се сва она наређења ових правила, која се њих тичу.

Тач. 11. — Газда радње, за сваки лекарски преглед, вршен по тачци 9. ових правила, плаћа по 2 динара, од прегледане особе његове радње, за болничку касу проституисаних. Собарице, служавке, куварице, касирке, подкабирке или кирајдике, које по тачци 9. ових правила подлеже лекарском прегледу, плаћају саме ову таксу.

Тач. 12. — Женскиње, које није записано ни у једну кућу од оних, које се помињу у тачци 5-ој ових правила, а ипак се за њ докаже да блуднички без надзора санитетско-полицијске власти, казниће се полицијским притвором до 20 дана, или новчано до 120 динара, а кад и после прве казне учини тај иступ, онда ће се исто из полицијског притвора терати на рад. Тако ће се исто казнити и оне женскиње, које су истина уписане у једну од оних кућа (тачка 5.) али се нађу да блудниче и изван тих кућа.

Затвором до 30 дана или новчано до 150

динара има да се казни оно женскиње, које се ухвати на блуду по шетницама или улицама.

Тач. 13. — Оне особе, које су без дозволе, противно опомену од стране полицијске власти, допуштале да се у њиховом стану блудничи, казниће се затвором до 30 дана или новчано до 150 динара у корист болничке касе проституисаних.

Исто тако казниће се и оне особе, које по своме занимању узимају женске за слушкиње, собарице, куварице, касирке, подкасирке, или кирајџике, које не стоје под санитетско-полицијским надзором, па би се доказало да оне блудно живе, а они их неби отпустили на опомену власти. — Ако овакве особе (слушкиње, куварице и т. д.) стоје под санитетско-полицијским надзором и тачно се придржавају ових правила, онда њихове газде неће бити кажњени.

Тач. 14. — Мушкиње и женскиње, које блудничи на отвореним местима, улицама или шетницама, па макар то не било из користи, и које, ма на какав начин: речима, поступцима, сликама, безобразним списима, и др. вређа јавну нравственост, има да се казни до 150 динара глобе или до 30 дана полицијског притвора.

Тач. 15. — По овим правилима осуђеном на новчану казну, ако је не буде хтео или могао платити, да се новчана казна одмах замени затвором рачунајући 3—8 динара за један дан затвора.

Тач. 16. — Санитетско-полицијски надзор, поменут у тачци 1. и 2. ових правила, траје дотле, докле га надлежна полицијска власт не дигне и то не изјави; а она ће то наредити, кад се за какву особу, у времену од три месеца, не добије никаква нова поуздана сумња да блудничи, ако се уда, или ако докаже да се издржава другим поштеним начином.

Према особитим, околностима, може се санитетско-полицијски надзор укинути пре три месеца.

Тач. 17. — Женскиње, које је уписано у једну од оних кућа поменутих у тачци 5. ових правила, може да је напусти кад год зажели да са свим напусти тај живот. Газде немају очекивати од полицијске власти помоћ с тога што су они са женскињем начинили уговор на дуже време, или што су међусобно уговорили одказивање на извесно време раније. Напротив, дужност је полицијске власти помоћи таквом женскињу свима средствима, да дође до могућности поштене зараде.

Тач. 18. — Министар унутрашњих дела прописао је Правила за руковање са болничком касом проституисаних (Санитетски Зборник књига II. свеска 2. страна 88.) која се (по тачци 11.) саставља из улога од прегледа проститутки, из свију новаца који се наплате при новчаним казнама на основу ових правила, и улога по тачци 24-тој; а санитетско одељење Министарства унутрашњих дела прописало је поуку о мерама за предохрану од разболевања.

Тач. 19. — Дужност је свију надлежних власти настојавати, да се тачно поступа по тачци 7-ој §-а 365. кривичног закона спрема подводница, и да се тачно врши тачка 9. истог §-а и закона, да нигди не остају некажњена она лица, била мушка или женска, која проводећи блуд, шире венеричне болести по на-роду.

Тач. 20. — Особа, која је због блуда осуђена на затвор, храниће се о државном трошку, ако је тако сиротна, да се сама о свом трошку не може хранити док траје затвор.

Тач. 21. — Осуђена особа има права жалити се против пресуде среске власти само окружној полицијској власти, а тако исто противу осуде окружне власти и управе вароши Београда само Министру Унутрашњих Дела. Ово наређење вреди и за све жалбе, које би биле изјављене против каквог решења ма које полицијске власти.

Жалба се може изјавити писмено или усмено преко оне власти, која је осуду изрекла, и то најдаље за 6 дана од кад се саопшти пресуда.

Тач. 22. — Осуђена женска може се употребити на рад само у затвореним просторима.

Тач. 23. — Свака женска, која стоји под санитетско-полицијским надзором, мора имати своју књижицу која ће се звати »санитетска исправа«, а у њој мора имати прилепљену фо-

тографисану слику своју. У ту »исправу« записиваће лекари свагда стање здравља које нађу при сваком прегледу.

За неиспуњавање ове тачке, казниће се газда радње, које се помињу у тачци 5. ових правила, са 20 до 50 динара, а тако исто и слушкиње, собарице, куварице, касирке, под-касирке, или кирајдике, које стоје под санитетско-полицијским надзором.

Тач. 24. — Ко хоће да добије дозволу за обављање проститутске радње, има да плати улог од 200 динара на један пут, а после, сваког полгођа да плати по 50 динара у напред. Овај новац, као и сав остали који се наплаћује по овим правилима, има се унети у болничку касу проституисаних.

Основна такса од 200 динара неће се наплаћивати понова ако се проститутска радња сели у други стан, у истој вароши, али ће се увек понова наплаћивати, ако се газда са радњом сели у другу варош, или ако је своју првобитну радњу напустио, па је понова отвара, пошто је за ове случајеве потребна нова дозвола.

Тач. 25. — Проказивачу, који би са основном доказао, да неко против ових правила поступа, као и који би доказао да неко кришом проституише и да потпомаже такав начин проституисања, даће се половина новчане казне као награда за његов труд.

Тач. 26. — Која женска изађе из проститутске радње у намери да поштенom зарадом

себи издржавање заслужује, па се докаже да је власт обманула, и да кришом проституише, казниће се до 20 дана затвора са радом, или новчано до 100 динара, па по извршеној казни да се протера у место рођења, или из земље, ако је из иностранства.

Тач. 27. — Чиновници, одређени да воде надзор о тачноме вршењу ових правила, за немарљиво вршење дужности, биће кажњени по Закону о чиновницима грађанског реда.

Тач. 28. — Од 1. септембра 1900. год. престају важити Правила о регулисању проституције од 29. фебруара 1884. год. СБр. 1141., а ступају у живот ова правила.

ПРАВИЛНИК

о издавању и визирању путних исправа за грађане Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца

од 1. априла, 1924. год., Д. З. Бр. 2740.

Чл. 1. — Пасош је јавна исправа, која овлашћује сопственика на путовање и боравак у иностранству и утврђује идентичност и држављанство лица на које гласи.

Пасоше издају надлежне државне власти, које су означене у чл. 3. овог Правилника.

Чл. 2. — Нико не може прећи границу Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца без исправног заграничног пасоша, у колико то није изузето специјалним наређењима и утврђено споразумима, као : о преласку двовласника, малограничном саобраћају, речној и морској пловидби и т. д.

Чл. 3. — Заграничне пасоше могу издавати :

1. у земљи :

а) Министарство Иностраних Дела (дипломатске пасоше) ;

б) у Београду : Управа Града Београда ;

в) у унутрашњости Србије и Црне Горе : Краљ. Жупанијске Области, као и полиц. власти у бив. окр. местима, искључиво грађанима тих места ;

е) у свима осталим покрајинама издаваће путне исправе, поред жупанијских области за грађане свих места дотичне области, још и оне власти, које су и до данас издавале (ако и даље функционишу), али ће се њихово право издавања протегнути једино на грађане дотичног места, изузимајући на острвима.

Детаљнија упуства по овој ствари добиће власти од жупанијских области.

2. у иностранству :

б) Краљевско Дипломатска Представништва и Конзуларна Заступништва ; Краљевске Делегације, овлашћене за то од стране Министарства Иностранних Дела ;

в) Краљевски Почасни Конзулати не могу издавати пасоше без специјалног овлашћења Министарства Спољних Послова.

Чл. 4. — Али све те власти, побројане у тач. б) члана 3-ћег, не могу издавати нове пасоше без претходног обавештења од надлежне полиц. власти оног лица, које пасош тражи или од Министарства Унутрашњих Дела.

Ове власти могу једино продужити вредност старог пасоша или издати привремени пасош на 2—3 месеца, док не стигне потребно обавештење ; сем тога, ове власти могу издати *Passe-Avant*-е у циљу репатрирања наших грађана.

Чим неко Представништво на страни изда или продужи пасош неком лицу, дужно је извести одмах његову надлежну власт или Министарство Унутрашњих Дела.

Изузетно наша Представништва могу издавати пасоше оним нашим исправним грађанима који стално живе на страни, а који су своју војну обавезу регулисали.

Краљевске власти у земљи могу издавати и продужавати пасоше лицима, која *стално* бораве у иностранству, само пошто су претходно добили мишљење оног Кр. Заступништва, у чијем обласном подручју стално борави заинтересовано лице. Изузетно од овога, Министарство Унутрашњих Дела може издати наређење појединим властима односно издавања и продужавања оваквих пасоша и без мишљења Краљ. Заступништва на страни.

Чл. 5. — Визирање и продужење једном већ издатих пасоша, могу вршити и првостепене полиц. власти (срески начелници; котар. предстојници, котарска поглаварства и т. д.) из места сталног боравка молиоца. Изузетно могу ове послове вршити и друге првостепене власти, на чијем подручју није молилац надлежан, кад прибаве телеграфско или телефонско обавештење од молиоцехе надлежне власти.

Чл. 6. — За издавање заграничног пасоша надлежна је она власт, на чијем подручју потраживаоц пасоша стално борави.

Од овога се могу изузети хитнији случајеви, као и кад је неком лицу одлазак његовој надлежној власти скопчан са великом дангубом и штетом, у коме случају може му издати пасош и која друга власт ; али је лице ипак дужно поднети уверење о својој исправности, као и остала документа, која му се траже. У случају немања докумената, власт ће тражити обавештење брзојавно о трошку молиоца или телефонским путем.

Исто тако државним чиновницима и службеницима, који су на служби ван места свога

иначе сталног бораишта, надлежна власт места службовања таквога лица, може му издати пасош или визу, ако исто лице испуни услове из чл. 23. овог Правилника.

На исти начин и оним лицима, која су обавезна ма и привремено се бавити неким послом у коме месту ван свога сталног бораишта, надлежна полиц. власт дотичнога места, може му издати пасош или визу, наравно ако лице испуни све услове потребне за добијање пасоша или визе.

У свима овим случајевима, власт, која је издала пасош или визу, поступаће по чл. 8. овога Правилника.

Чл. 7. — Ако која надлежна власт на чијем подручју молилац не бораи стално, изда таквом лицу или визира пасош, дужна је одмах да извести и његову надлежну власт, која ће опет, у случају да је лице ма у чему обмануло ону власт, која му је издала или визирила пасош, извести о овој обмани и неправилно добијеном пасошу.

У овом случају молиоцу ће се одмах одузети пасош, с тим, да му се за неко време не издаје и поред тога узеоће се на одговор и казнити за обману власти, ако то дело не спада у кривицу већега рода.

Оваквом лицу издаће се пасош, пошто се стекне уверење да се исто поправило.

Ако би које надлештво имало података или му се буде доставило, да је неко лице, које тражи пасош, сумњиво, неће се донети одлука о издавању пасоша све дотле, док се не прикупе детаљнији подаци о истоме лицу и не утврди право стање.

Ову истрагу надлештво мора водити најхитније, тако да лице, које тражи пасош, а надлештво га без потпуних доказа држи за сумњиво и неисправно, — не претрпи услед недобијања пасоша какву озбиљну штету.

Овим сумњивим и неисправним лицима, неће се моћи давати путне исправе све дотле, док се поново не стекне уверење да се дотично лице изменило и да су све сметње, које су му биле на путу за добијање пасоша, нестале. Спискове свих важнијих случајева сумњивости и неисправности кога лица, треба доставити и Министарству Унутрашњих Дела и у будуће редовно их слати, како би се водили у евиденцији, у случају њиховог тражења пасоша код друге власти.

Свако ће надлештво имати ова лица у евиденцији и исписивати картоне за своју картотеку.

Чл. 8. — Лицима, која су у притвору, која одговарају за скитњу, или какву другу безчасну кривицу, као и војним бегунцима, не може се издати пасош све дотле, док се њихове кривице потпуно не иследе и не утврди право стање.

У случају да истрага испадне на штету лица, њему се не може издати пасош све дотле, док не издржи законску казну и док се не стекне уверење о његовој поправци.

Приликом претреса неког лица, код кога се утврди ма каква неисправност или кривица, а код кога се нађе загранични пасош, исти му се има одузети.

У случају да је лице отпутовало са оваквим пасошем, поступиће се овако одмах по његову

повратку. У важнијим случајевима, предузимаће се хитни кораци преко Министарства Иностранних Дела, да му се легитимација у иностранству одузме и нагна на повратак.

Чл. 9. — Пасоши ће се издавати са визом за све земље, које буде молилац тражио, сем оних земаља, у које се молиоцу не одобрава одлазак, ако таквих има.

Чл. 10. — Првостепене власти за издавање пасоша су оне, које су побројане у члану 3-ем овог »Правилника«; Министарство Унутрашњих Дела ће разматрати само жалбе појединаца, на већ донету одлуку ниже власти, те ће је оснажити или поништити.

По себи се разуме, да су наређења Министарства Унутрашњих Дела појединим властима, односно издавања или визирања пасоша потпуно обавезна.

Облик и испуњавање пасоша.

Чл. 11. — Облик пасоша за целу Краљевину Срба, Хрвата и Словенаца је исти и прописан је од стране Министарства Унутрашњих Дела.

Пасошке књижице израђене су у Државној Штампарији у Београду и то у три врсте : 1.) ћирилицом и француски ; 2.) латиницом и француски и 3.) словеначки и француски.

Свака књижица има 24 стране и по испуњењу књижице, не смеју се дометати други листови, већ се пасош може једино заменити другим.

На 1-вој страни пасошке књижице, где стоји знак №....., ставља се најпре број (регистра), под којим је заведена молба дотичног лица, а затим редни број из књиге издатих пасоша. На пр. : № 253/13124.

Испод овог броја, а у рубрици »вреди за.....«, ставља се време за које је пасош издат. На пр. : вреди за (6) шест месеци (.....)

На другој страни књижице, све се рубрике имају испунити ћирилицом (латиницом или словеначки) и на француском. У сваком случају осим на нашем, мора се испунити и на француском језику.

Последњу рубрику : »својеручни потпис« мора само лице, на које гласи пасош, да испуни, т. ј. да се потпише.

У случају да је лице неписмено, надлежна власт ставиће : »неписмен« (illettré).

На страни 4-ој стоји рубрика : »путује с њим« (.....); у овој рубрици поред притежаоца пасоша, могу се уписати за путовање још и његова најближа породица; жена и малолетна деца до 16 год. старости; сви остали морају добити засебне пасоше.

На петој страни у рубрици »издато од.....« ставља се надлештво, које је пасош издало, наравно на нашем и француском језику, а испод тога : дан, месец и година издавања пасоша.

Испод рубрике : »дана..... месеца.....« с леве стране, ниже, ставља се печат надлештва а с десне стране : звање и потпис шефа надлештва, који је издао пасош.

У место шефа надлештва (али само у његовом одсуству) може потписати пасош и његов заменик. (Указно лице).

Испод рубрике : »место за лепљење марака«, лепе се таксене марке у вредности за то прописаној, које се морају и прописно поништити. У иностранству убележује се сума наплаћене таксе у дин. и у монети дотичне земље, са ознаком Т.Бр. и броја под којим је наплаћена такса уведена у таксени дневник.

На 6-ој страни лепи се фотографија сопственика пасоша и оних чланова породице с којима путује : фотографију треба причврстити тако, да се не би могла другом заменити, а да се тиме лист не повреди. Фотографија не сме бити старија од 1 године дана.

На угловима фотографије, има се утиснути печат, који мора једном својом половином да захвати и лист.

На седмој страни при врху ставља се виза, путовања: на пр : *Vu bon pour se rendre en (á)*, а испод тога с леве стране датум и година, а с десне стране : звање и потпис шефа надлештва или његовог заменика, као и печат надлештва.

Чл. 12. — Сваки пасош има се исписати тачно, разговетно и читко, без икаквих пребрисавања и дописивања: на нашем и француском језику.

У појединој рубрици може се уписати само одговарајући текст, али никако оно, што не одговара тој рубрици.

Исто тако потпис шефа надлештва или његовог заменика мора бити читко стављен, да се може прочитати: факсимил се не сме употребљавати.

Печат се мора јасно ударити, да се да видети из кога је надлештва.

Чл. 13. — Пасоши се израђују искључиво у Државној Штампарији у Београду и свако надлештво било у земљи или на страни, дужно је да их набави у довољном броју, тако да се не дешавају случајеви нестанка пасошких књижица и чекања док стигну из штампарије. Новац за пасоше шаље се штампарији у напред; без њега се књижице не могу добити.

Штампање пасошких књижица ма у којој другој штампарији забрањено је. (Чл. 22. Закона о установљењу нових Држ. Монопола од 3. августа, 1893. године).

Чл. 14. — Молбе (формулари) за тражење пасоша, морају бити прописно таксирани. Таксе за пасоше и визу, не може се нико ослободити.

Свака власт надлежна за издавање пасоша дужна је, да свакоме лицу, које има права на пасош или визу, најбрже исти изда. Ако које лице нема потребна документа, која доказују његову исправност, власт је дужна да то прибави најбржим путем, телефонски или телеграфски, о трошку молиоца.

У кратко : исправном лицу ни у колико не смеју се чинити тешкоће око издавања пасоша, па ма и немало сва прописна документа која би се тражила од неког непознатог лица. Кад за кога власт зна да је исправан и да нема сметње издавању путне исправе, не треба му ни стварати отежице. За непознатог пак, власт је дужна да прибави најхитнијим путем обавештење.

Исто тако пак, лично присуство није обавезно за добијање путне исправе. Ово се специјално не може тражити од лица, далеко уда-

љена од места надлежне власти за издавање пасоша. У овом случају нижа власт узме сва потребна документа од молиоца, фотографије, опис и потребне таксе и послаће поштом надлежној полиц. власти са мишљењем о издавању пасоша, те ће ова најхитније испунити пасош и вратити га власти, која га је послала. У иностранству може се у случајевима обзира вредним (удаљеност, болест и сл.) слати поштом уз повратни рецепис или преко локалне власти, где је то могуће.

Све се ово мора извршити најхитније.

Чл. 15. — Свака власт, надлежна за издавање заграничног пасоша, мора водити нарочиту књигу, у коју ће уводити свако лице коме изда или визиру пасош. Књига ће имати следеће рубрике :

- а) Име и презиме лица, коме је издат или визиран пасош ;
- б) Занимање ;
- в) Доба старости ;
- г) Одакле је (завичајност — општина) ;
- д) Кад му је издат или визиран пасош ;
- ђ) На које време ;
- е) На основу чега му је издат или визиран пасош ;
- ж) Под којим бројем му је издат или визиран пасош ;
- з) За где му је издат или визиран пасош.

Чл. 16. — Ако се издаје нов пасош на основу старог, надлежна власт одузме стари, поништити га и оставити у архиву.

Чл. 17. — У случају да неко лице, које је већ добило једном пасош или визу, тражи поновно други пасош или продужење његово, а има свој ранији формулар (молбу), неће попуњавати нови формулар, већ једино власт нотираће на истом формулару издавање новог пасоша или продужење наравно (ако су прилике остале исте), тако да ће се имати увек потпун досије о кретању једног лица.

Чл. 18. — Сем овога, свака власт у Краљевини надлежна за издавање или визирање пасоша, дужна ће бити да организује пасошку картотеку.

Свако лице, које добије пасош или његову визу, добиће и свој картон који ће се ређати азбучним редом у једној кутији и на коме ће се дописивати свако друго издавање пасоша или давање виза истоме лицу.

На овај начин, моћиће се увек и моментално наћи подаци за свако лице, коме је издат или визиран пасош, а које дође у питање. Кр. Дипломатска Представништва и Конзуларна Заступништва у Иностранству водиће такође евиденцију издатих или продужених пасоша као и сумњивих лица и исписивати их у картоне, у колико би и она водила картотеку.

Услови за добијање пасоша.

Чл. 19. — Сваки исправан грађанин наше Краљевине, који је испунио све законске услове, може добити загранични пасош.

Чл. 20. — Малолетници не могу добити пасош без одобрења родитеља или старатеља.

Чл. 21. — Жени се не може издати пасош без одобрења мужа (ако је удата и живи с њиме); неудатом и несамосталном женскињу, без одобрења родитеља или старатеља.

Наравно да се при репатрирању не могу узети ови услови у обзир.

Чл. 22. — Ниједан државни чиновник или службеник, не може добити загранични пасош или његову визу, док не поднесе званичан акт његове за то надлежне претпостављене власти, да му је одобрено и за које време путовање као и за коју државу.

Чл. 23. — Ако неко лице изгуби или му се украде пасош и то докаже пред надлежном влашћу и затражи нов пасош, — власт ће му исти дати, пошто претходно обнародује губитак пасоша преко »Службених Новина« и »Полициског Гласника«. Трошкове за ово обнародовање сноси сопственик изгубљеног пасоша. Амортизација у иностранству бива према прописима сваке земље као и обавештењем страних представништва.

Нов издати пасош у овом случају значиће се као дупликат.

Чл. 24. — При издавању пасоша, сем услова, да је молилац одговорио општим условима, који се траже за добијање путне исправе, потребно је испитати материјалне прилике молиоца, т. ј. да неће пасти у иностранству нашим Представништвима на терет, као и околност, да молилац неће шкодити добром гласу и интересима наше земље у иностранству.

Чл. 25. — На исти начин при издавању пасоша, треба имати на уму и разна ограничења која су у пракси код разних држава, као и извештаје наших Заступништва на страни, те у таквим случајевима гледати да се лица склоне од путовања, како им она не би стварала непријатности и како се не би излагали излишним трошковима и дангуби. (На пр.: путовање у Сев. Америчке Државе, Канаду и т. д.)

Чл. 26. — Одлуке за издавање путних исправа за преко-океанске земље, доноси Министарство Социјалне Политике, а према Уредби и упуштима, које издаје у споразуму са Министарством Унутрашњих Дела.

Рокови пасоша.

Чл. 27. — Најмања важност (рок) пасоша може бити 1 месец дана. Обично пасоши се издају на 6 месеци или једну годину.

Овај се рок цени с погледом на посао ради кога се путовање подузима, као и на друге околности потражиоца пасоша. Ако има разлога, у пасошу се може назначити, да се по истеку рока, исти не може продужити, осим за најнужнији број дана, потребних за повратак у земљу.

У изузетним случајевима, где је очевидна потреба за издавање пасоша на дуже време, услед чешћег путовања, или дужег бављења у иностранству, може се пасош издати и са роком до две године (на пр.: трговци, радници за послени на страни, студенти у иностранству).

На дуже време од 2 године апсолутно се никоме не може издати пасош.

Чл. 28. — Ако која власт налази, да се неком лицу не може из буди каквих разлога дати генерални пасош, т. ј. пасош за више путовања, то ће му онда издати пасош за »једно путовање«, тако да се ова клаузула »једно путовање«, мора јасно означити, да је потпуно видљиво. Наравно да се оваквом пасошу са знаком за »једно путовање«, мора и рок одредити према стварној потреби да се намеравано путовање изврши.

Чл. 29. — Ако пасош не гласи »за Европу« или »за иностранство«, онда се мора означити земља, куда молилац жели путовати и тада пасош важи за ту земљу.

Ако има стварна разлога, власти могу ускратити путовање у поједине државе, не визирујући за њих пасош. Али исто тако могу надлежне власти, на молбу сопственика пасоша, проширити његову важност и за ону државу, за коју до тада није важио, поступајући при томе исто тако пажљиво, као и при издавању пасоша за ту државу.

Чл. 30. — Сваки се пасош као и његова виза, може продужити-изменити, али под условима, који важе и за издавање нових пасоша.

Индивидуални пасоши.

Чл. 31. — Индивидуални су пасоши они, са којима може путовати само једно лице, т. ј. на које пасош гласи.

Овим се пасошима не могу користити чланови породице; он је искључиво у важности за лице, на чије име гласи.

Заједнички пасоши.

Чл. 32. — Заједнички или породични пасоши су они, у којима су уписани сем мужа, још и жена и деца (млађа од 16 година). Наравно да је у овом случају потребно прилепити и женину фотографију, као и фотографију малолетника изнад 7 година.

Ако је жена уписана у заједничком пасошу, она може путовати једино у мужевљевој пратњи, али никако сама. Ако путује сама мора имати индивидуални пасош на своје име.

Такса за заједнички пасош, иста је као и за индивидуални.

Колективни пасоши.

Чл. 33. — Колективни пасош издаје се приликом путовања каквог већег друштва или какве корпорације, у циљу научном, спортском или томе слично, а по претходном одобрењу Министарства Унутрашњих Дела. Вођа овога друштва или корпорације мора имати уредан засебан пасош. Наравно, да за ове колективне пасоше треба прибавити и пристанак страних представништва у погледу визирања.

Такса за колективне пасоше је иста као и за индивидуалне.

Пропустница (Passe — avant)

Чл. 34. — Пропустница се даје лицу, које ма да уверава да је поданик Краљевине С. Х. С., не може то да докаже, а међутим има хитну и важну потребу за путовање. Наравно и ове

пропустнице дају се само исправним лицима. Пропустницама се врши у најчешћим случајевима репатрирање.

Чл. 35. — Пропустнице (пасе—авант) може свака власт да поручи код које било штампарије; једино формулар мора бити једнообразан и њега прописује Министарство Унутрашњих Дела.

Чл. 36. — Рок за ове пропустнице може бити најдужи три месеца. У стварно оправданим случајевима, пропустница може важити и за повратак (барањске избеглице и т. д.); иначе се издаје само за одлазак или пак за репатрирање лица, чије се држављанство не може јасно да утврди.

Чл. 37. — Пропустнице се не могу у опште продужавати. За време трајања њиховог рока, свако је дужан да регулише своје стање односно држављанства и да набави формалан пасош.

Чл. 38. — Чим се изда овај пасе-авант, власт која га је издала, дужна је, да покуша утврдити поданство молиоца преко Министарства Унутрашњих Дела, шаљући му што детаљније податке и документа, ако их дотично лице има. Наравно да и издавање пропустнице условљава нека документа.

Чл. 39. — Чим се на овај начин регулише држављанство, пасош се молиоцу може издати, одузимајући му дату пропустницу (пасе-авант).

О визама.

Чл. 40. — Виза је писмена клаузула на пасошу, којом власт оверава, да је сопственику пасоша, на коме је виза дата, одобрен прелаз границе у коју другу земљу. Наравно да ова виза месне власти још не гарантује сопственику пасоша прелазак границе. Поред ове визе потребна је и виза Представника оне државе, у коју лице жели отићи, као и Представника оних земаља, преко којих транзитира.

Ова виза ставља се одмах при издавању пасоша и важи за оне земље, које су у њој казане.

Друга виза може се ставити приликом продужавања пасоша или по истеку рока прве визе или пак ако се правац путовања измени.

Чл. 41. — Пасоши без визе могу се давати једино нашим грађанима, који живе стално или привремено на страни, с тим да им је одобрен боравак тамо.

Чл. 42. — За давање виза надлежна је она власт, која је надлежна и за давање пасоша. Власти у земљи не могу давати пасоше без виза никоме, без одобрења Министарства Унутрашњих Дела.

Чл. 43. — Свака виза подлежи такси, прописаној од стране Министарства Финансија. Такса се у земљи наплаћује у таксеним маркама, које се лепе испод визе и прописно ниште, а у иностранству са назнаком ТБр. и наплаћене суме у динарима и у одговарајућој монети до-

тичне земље, као и под којим је бројем дневника касе заведена.

Чл. 44. — Свака се виза мора исписати на државном и француском језику.

Чл. 45. — Визу потписује, као и пасоше шеф надлештва или његовопуномоћени заменик. Исто важи и за наша Представништва на страни.

Чл. 46. — Пошто пасоша има обичних и дипломатских, тако се и визе деле на обичне и дипломатске. Дипломатске визе, као и пасоше издаје Министарство Спољних Послова.

Чл. 47. — Виза се може дати само на пасоше, чији рок још није истекао. На застареле пасоше, није дозвољено стављати визу.

Рокови виза.

Чл. 48. — Виза се може дати на једно путовање, или пак за више путовања, т. ј. за време трајања рока визе (али не дуже од шест месеци).

Чл. 49. — Визе се обично дају *aller et retour* (одлазак и повратак); где није стављена оваква клаузула, дотично лице треба да је узме од нашег Представника на страни за повратак.

Чл. 50. — Визе, које се дају за једно путовање морају се јасно означити да вреде за једно путовање; за остале пак визе, треба означити рок трајања (до шест месеци), тако да лице са овак-

вом визом, може путовати више пута, све док рок визе не истекне. Наравно да лице снабдевано перманентном визом, а уз то још и повратном, није обавезно јављати се нашим властима у земљи или на страни, приликом свога одласка или повратка.

Чл. 51. — Наравно да полиц. власт може неком лицу из стварних разлога, ускратити давање перманентне визе. На ову одлуку лице се може жалити Министарству Унутрашњих Дела.

Чл. 52. — У сваком случају власт је дужна да прими увек молбу за издавање пасоша или визе, те да донесе било какву одлуку, на коју се незадовољна страна може жалити Министарству.

Чл. 53. — У случају ускраћивања пасоша или визе неком лицу, власт није дужна саопштити му и разлоге за то.

Чл. 54. — У погледу давања визе од стране наших Представништва на страни, важи све оно што и за давање пасоша.

Чл. 55. — При обнављању визе, по истеку старе, важе сви услови, који су се тражили као и при давању прве визе или издавања пасоша.

Чл. 56. — О свима даним визама водиће се евиденција, као и за издавање пасоша.

Исељенички пасоши

Чл. 57. — За путовање у прекоокеанске крајеве у циљу рада — печалбе, издају се исе-

љенички пасоши, за чије је издавање, а по Уредби о исељавању, потребна дозвола од стране Министарства Социјалне Политике.

Исто тако не може се издати ни обичан пасош за прекоокеанске земље, ма било и на краће време (ма у коме циљу) без специјалног одобрења Министарства Социјалне Политике.

Начин рада — издавања путних исправа, као и остале инструкције по овим питањима, издаје Министарство Социјалне Политике и Министарство Унутрашњих Дела.

Чл. 58. — Облик исељеничких пасоша прописује Министарство Социјалне Политике у споразуму са Министарством Унутрашњих Дела и они се набављају од самога Министарства, а не преко Државне Штампарије.

Чл. 59. — Намештена лица на морским трговачким бродовима, имају у место формалних пасоша поморске службене књижице.

Ове поморске књижице издаје поморска власт, и то на основу нарочите дозволе за путовање по морима, издате од стране надлежне управне власти.

При издавању ових дозвола, Управне Власти морају имати на уму услове за добијање заграничних пасоша.

Сва горња лица морају се и ако су снабдевена поморским књижицама, одазвати одмах сваком позиву војних или цивилних власти. (Види »Службени Војни Лист« Бр. 12 од 6. априла 1921. год.).

Објаве (за унутрашњи саобраћај)

Чл. 60. — За путовање по унутрашњости Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца нису обавезне нарочите објаве, али је ипак свако лице дужно, да се на тражење полицијских или општинских органа, довољно легитимише.

Чл. 61. — Изузетно поједине Жупанијске Области, могу за своје подручје наређивати обавезно снабдевање објавом (ово ће специјално важити за јужне крајеве), кад то стварне потребе затраже, али тек по одобрењу Министарства Унутрашњих Дела. Наравно да у овом случају треба одмах обавестити и суседне жупаније.

Чл. 62. — По указаној потреби може Господин Министар Унутрашњих Дела одредити обавезно увођење објава за унутрашњи саобраћај.

Чл. 63. — Ове објаве биће на четвртини табака хартије исписане (или штампане) само нашим језиком; сем фотографије која ће се утиснути у врху објаве, са леве стране мора се унети и опис сопственика објаве, наравно са потписом лица, које је издало објаву, печатом надлештва, као и датумом издавања и време трајања.

Објаве се могу давати најдуже за три месеца дана и њима се ни у ком случају не може прећи граница наше Краљевине.

На свакој објави мора се утиснути и такса од 5 динара у таксеним маркама.

За ове објаве није потребна нарочита молба ради њеног добијања.

Списак лица, која су добили објаве, мора се тачно водити.

Објаве издају све полицијске и општинске власти у земљи.

Таксе

Чл. 64. — Такса за издавање пасоша, као и за њихово продуживање и обнављање, наплаћује се од власти у Краљевини по Т.Бр. 55. и 56. Закона о Таксама.

Осим ове таксе наплатиће се и такса за молбу (формулар) из Т.Бр. 1. Закона о Таксама.

Чл. 65. — Такса за издавање пропусница (Passe-Avant) иста је као и за пасоше и наплаћује се по Т.Бр. 55., односно Т.Бр. 237. Закона о Таксама.

Чл. 66. — Такса за визу пасоша нашим држављанима наплаћује се од власти у земљи по Т.Бр. 55. тач. 1. а у иностранству по Т.Бр. 238. тач. б) Закона о Таксама.

Чл. 67. — Такса за исељеничке пасоше наплаћује се у земљи по Т.Бр. 55. тач. г., а у иностранству по Т.Бр. 237. тач. г) Закона о таксама.

Чл. 68. — Овим Правилником замењују се сви прописи, који су постојали о издавању и

визирању путних исправа нашим грађанима, како у ранијим границама Србије и Црне Горе тако и покрајинама, као и Правилник о издавању и визирању путних исправа од 1921. год., у колико се косе са овим Правилником.

Чл. 69. — Овај Правилник о издавању и визирању путних исправа за грађане Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца ступа на снагу од дана обнародовања у »Службеним Новинама« и препоручујем свима властима у земљи да се по њему у свему управљају.

(Службене Новине Бр. 75. од 1. априла, 1924. год.)

УПУТ

за састављање и издавање потерница и објава
од 15. јуна, 1920. године

Глава прва. Увод.

Чл. 1. — Потерница је у прописној форми састављен акт полицијске или иследне судске власти, којим се тражи проналазак лица због каквог кривичног дела, а који је упућен ма којим било начином другим одређеним властима.

Чл. 2. — Објава је такав акт полицијске или иследне судске власти, којим се осталим властима ставља до знања или скреће пажњу на извесан факт, на неку важну појаву, на неку интересантну ствар, или се њиме упознају власти с каквим карактеристичним кривичним делом, или се тражи проналазак несталих лица, изгубљених или покрађених животиња или ствари и т. д.

Објава, у колико то није прописано у овоме Упуту, може бити састављена и издата по потреби.

Глава друга. Подела потерница и објава по важности

Чл. 3. — Потернице и објаве се деле по важности, на :

1. — потернице и објаве велике важности;
 2. — потернице и објаве средње вредности;
- и
3. — потернице и објаве мале важности.

Чл. 4. — Потернице и објаве велике важности су ове :

1. — потернице, којима се тражи проналазак и притварање лица, која су извршила какво злочинство и налазе се у бегству ;

2. — потернице којима се тражи проналазак и притварање :

а) одбеглих притвореника, оптужених за извршење каквог злочинства ;

б) одбеглих осуђеника осуђених на робију или заточење веће од пет година ;

3. — објаве, којима се тражи проналазак одбеглих опасних уоболника ; и

4. — објаве, којима се тражи проналазак несталих лица, за која се сумња да су постала жртвом каквог злочина.

Чл. 5. — Потернице и објаве средње важности су ове :

1. — потернице, којима се тражи проналазак и притварање лица, која су извршила какав преступ и налазе се у бегству ;

2. — потернице, којима се тражи проналазак и притварање ;

а) одбеглих притвореника, оптужених за извршење каквог преступа ;

б) одбеглих осуђеника, осуђених на робију или заточење до 5 година или на затвор дужи од 6 месеци ;

3. — потернице, којима се тражи проналазак и притварање лица, која су осуђена на ро-

бију или заточење или затвор већи од 6 месеци, а која треба досуђену им казну да издрже ;

4. — потернице, којима се тражи проналазак опште опасних лица, опасних злочинаца, условно отпуштених лица и уопште лица, која су се удајила испод полицијског надзора или су утекла сталној полицијској присмотри која је вођена над њима ;

5. — објаве о протераним странцима ;

6. — објаве, којима се тражи проналазак несталих лица, која због година старости или стања здравља или због физичких или психичких дефеката, не могу да се старају сама о себи ;

7. — објаве, којима се тражи проналазак несталих лица, за која се држи да им се десила каква несрећа или да су извршила самоубиство ;

8. — објаве, којима се тражи идентификовање непознатих лица ;

9. — објаве, којима се тражи идентификовање непознатих лешева ;

10. — објаве, којима се тражи проналазак покрадених или изгубљених ствари или животиња велике материјалне вредности и предмета историјске или уметничке вредности ;

11. — објаве карактеристичних кривичних дела.

Чл. 6. — Ако би ствари или животиње покрадене или изгубљене (в. т. 10. чл. 5.), биле врло мале вредности, као на пр. једна овца, коза, свињче или перната живина тако да би њихово објављивање у листу стало скупље, но што износи њихова вредност, онда у тим случајевима власти неће слати објаве Уредништву »Полицијског Гласника«, већ ће поступити по уобичајеној пракси.

Чл. 7. — Потернице и објаве мале важности су ове :

1. — потернице, којима се тражи проналазак лица, окривљених за извршење каквог иступног дела ;

2. — потернице, којима се тражи проналазак и притварање :

а) одбеглих притвореника, оптужених за иступна дела ;

б) одбеглих осуђеника, осуђених на затвор до 6 месеци ;

3. — потернице, којима се тражи проналазак и притварање лица, која треба да издрже досуђену им казну, када је та казна затвор до 6 месеци ;

4. — потернице, којима се тражи проналазак и притварање лица, која су побегла из места у која су била прогната ;

5. — потернице, којима се тражи проналазак и притварање лица, која су побегла из места одређеног им за становање ;

6. — објаве, којима се тражи проналазак несталих лица, када то траже њихове породице, и када тај нестанак нема нарочитог интереса за јавну безбедност ; и

7. — објаве, којима се тражи проналазак покрадених или изгубљених докумената, који служе за доказивање личног идентитета.

Глава трећа. Власти којима се потернице и објаве достављају

Чл. 8. — Потернице и објаве, састављене по прописима овог Правилника, достављају се истог дана, када су и издате :

1. — Уредништву »Полицијског Гласника« — ради штампања и листу (в. чл. 42.);

2. — свима полицијским и иследним судским властима и жандармеријским постајама — станицама : а) онога округа, у коме се налази власт, која издаје потерницу или објаву ; б) суседних округа ; в) оних места, у која су се тражена лица, по обавештењу или по претпоставци могла упутити ; г) оних места, у којима су тражена лица раније стално или привремено становала — ради предузимања потребних тражења ;

3. — комесарима пограничне железничке и паробродске полиције оних места, куда би тражено лице пре објављивања потерница у »Полицијском Гласнику« могло побећи у иностранство — ради спречавања његовог преласка границе ;

4. — Уредништву потерничког листа оне државе, у коју је, по добивеним обавештењима, тражено лице успело да побегне.

Чл. 9. — Достављање потерница властима означеним у чл. 8. тач. 1. и 2. а., обавезно је увек, а осталима када наступи предвиђени случај у томе члану.

Чл. 10. — Изузев властима означеним у чл. 8. апсолутно је забрањено достављати потернице и објаве путем телеграма и свима осталим полицијским и иследним судским властима или жандармеријским постајама — станицама Краљевине.

Глава четврта. Начин, на који се потернице и објаве достављају Уредништву и властима

Чл. 11. — Уредништву »Полицијског Гласника« ће се потернице и објаве достављати непосредно и то :

1. — телефоном или хитним телеграмом ;
2. — телеграмом ; и
3. — поштом.

Чл. 12. — Телефоном или хитним телеграмом достављаће се Уредништву »Полицијског Гласника« само потернице и објаве велике важности (в. чл. 4.).

Чл. 13. — Телеграмом ће се достављати Уредништву »Полиц. Гласника« само потернице и објаве средње важности (в. чл. 5.).

Чл. 14. — Поштом ће се достављати Уредништву »Полиц. Гласника« само потернице и објаве мале важности (в. чл. 7.).

Чл. 15. — Властима побројаним у тач. 2.—4. чл. 8. потернице и објаве ће се достављати увек телеграмом и то :

1. — непосредно ;
2. — посредно.

Непосредно је достављање, када власт, која издаје потерницу или објаву исту *сама* шаље у даном случају свима властима, којима је то потребно ; а *посредно* је достављање, када то чини преко своје окупне полицијске власти.

Чл. 16. — Непосредно ће се достављати потернице и објаве велике и средње важности, а посредно потернице и објаве мале важности.

Чл. 17. — О сваком случају непосредног достављања потернице или објаве *мора* бити обавештена и претпостављена окружна полицијска власт, којом ће јој се приликом *именовати и саме власти*, којима су потернице или објаве достављене. Ово исто обавештење мора се дати и окружним полицијским властима оних округа, чијим су подчињеним властима достављене непосредно потернице или објаве.

Чл. 18. — Ако се потерница или објава ма из ког узрока не би могла доставити непосредно, онда ће се то учинити посредно, преко окружне полицијске власти.

Чл. 19. — У случају тач. 4. чл. 8. достављање потернице и објаве ће се вршити *само преко* Уредништва »Полиц. Гласника« и то телеграмом.

Глава пета. Када и како се издају потернице и објаве

Чл. 20. — Потернице и објаве се састављају и издају, чим се за то појави потреба, а она мора следовати непосредно узроку који ју је изазвао, т. ј. не сме протећи много времена од тренутка појављивања потребе па до састављања и издавања саме потернице или објаве.

Чл. 21. — Потернице и објаве, које буду достављене властима побројаним у чл. 8. власти су дужне састављати по овим Упутствима.

Глава шеста. Садржина потерница и објава које се достављају Уредништву »Полицијског Гласника« на штампање

Чл. 22. — Потернице и објаве за штампање у »Полицијском Гласнику«, које се буду односиле на *позната лица*, морају садржати следеће податке :

1. — презиме и име лица, које се тражи или које треба притворити ;
2. — његове године старости по спољашњем изгледу ;
3. — дан, месец, година и место рођења дотичног лица ;
4. — место пребивања ;
5. — занимање ;
6. — поданство ;
7. — лични опис ;
8. — особене знаке ;
9. — узрок издавању потернице ;
10. — број и датум наређења или решења о тражењу и притварању.

Чл. 23. — Власти се морају старати да за лица, за која издају потерницу, саставе добар и тачан лични опис, т. ј. такав опис, који ће одговарати стварности и допринети постизавању успеха у истраживачкој служби.

Чл. 24. — За кривце, који се не налазе у рукама власти, које издају потернице, оне су дужне старати се свим средствима да прибаве личне податке и податке о личном опису на који други начин, и само онда, када се то ни после најмарљивијег труда није могло постићи, може

се потерница послати на штампање. »Полицијском Гласнику« без личног описа. Али у томе случају мора се нарочито нагласити у акту, којим се потерница доставља Уредништву, да се лични опис није ни на који начин могао прибавити, и морају се изнети узроци томе. Ако те напомене не би било Уредништво неће штампати такву потерницу докле год не буде добило објашњење зашто није послат лични опис.

У случају пак, да су за кривца који се налази у рукама власти, прибављени лични подаци и опис, у потерници ће се нарочито напоменути на који је начин то постигнуто.

(Напомена. У случају првог става овог члана податке о личноме опису извесног лица ваља прво потражити у архиви, где ће се они свакако наћи, нарочито ако је оно повратник; ако не би било у архиви, онда се треба распитивати о томе било код других власти, нарочито у случају када дотични кривац по своме месту грођења или месту пребивања потпада под надлежност друге власти, било код приватних лица. Овакав ће рад, само ако се уложи довољно пажње, марљивости и добре воље, довести несумњиво до сазнања и личног описа и особених знакова).

Чл. 25. — Када »Полицијском Гласнику« буде послат *непотпун* лични опис, а та непотпуност не буде оправдана *нарочитим разлозима*, онда ће Уредништво у таквој потерници назначити, да *»друго ништа није послато о личном опису«* и с том примедбом ће је оштампати.

Ова примедба и без нарочитог захтева Уредништва има да служи као опомена оној власти, која је потерницу издала, да треба одмах да пошаље Уредништву писмено објашњење о узроку непотпуног описа.

Чл. 26. — Када су једно исто кривично дело извршили више лица, па за њих треба издати потерницу, онда се неће сва та лица ставити у једну потерницу, већ ће се за свакога посебице издати засебна потерница а у истој ће се назначити на које се још потернице односи.

Ова одредба се односи само на потернице, које се шаљу Уредништву, а не и на оне које се достављају другим властима.

Чл. 27. — Уредништво »Полицијског Гласника« ће све личне описе из потерница, које му буду послате на штампање, савијивати с личним описима дотичних лица, који се буду нашли у картонским регистрима одсека за идентификацију, да би видело, са колико су брижљивости и пажње власти вршиле описивање и у колико су се придржавале упута о томе. Ако би се констатовале погрешке у личноме опису, које би биле последица немарљивог описивања, дотичне власти биће опоменуте.

(Напомена. Циљ је овоме савијивању личних описа, да се спрече погрешке при описивању; да се спречи стварање сличних или чак и истих описа за различита лица, чиме се постигну негативни резултати у истраживачкој служби, јер се добија један једини тип човека без свих оних физиономских разлика, које су својствене свакој појединој индивидуи. Тиме ће се спречити још и то да се некоме лицу придаду извесне особености, које у ствари не постоје, односно не одговарају му или су контрадикторне у односу на друге особености дотичнога лица).

Чл. 28. — Ако би се у личноме опису констатовале нетачности, које би биле узрок по-

грешном хватању и притварању лица или би омеле брзо распознавање и хватање лица, чиновници одговорни за нетачно извршење описа *биће кажњени*.

Чл. 29. — Ако би се у актима оне власти, која издаје потерницу, налазила фотографија лица, за које се она издаје, или би се пак фотографија тог лица могла прибавити другим којим начином, онда ће и један примерак исте бити достављен Уредништву заједно с потерницом.

Ако је фотографија била послата Одсеку за идентификацију пре издавања потернице, онда је не треба слати и Уредништву »Полицијског Гласника«, уз потерницу, већ само у истој треба назначити да се фотографија дотичног лица налази у Одсеку за идентификацију.

Чл. 30. — Власти ће се свим средствима старати да, при издавању потерница, којима се траже непознати извршиоци кривичних дела, прибаве о истима што више података било личних, било о личном опису.

Ако не би било могуће прибавити их ни на који начин, онда ће се потерница издати без икаквих личних података и само ће се ставити да је извесно непознато лице извршило тада и тада, такво и такво дело и да то лице треба идентификовати.

Чл. 31. — У потерницама, којима се тражи идентификовање лица, која *нису могла* дати о себи личне податке, затим идентификовање лешева, и лица, за која се сумња да су о себи дала лажне личне податке (в. чл. 43. тач. 3. и 4.)

апсолутно се мора исписати тачан лични опис, а нарочито особени знаци, а затим се мора описати и одело, рубље, и сви други предмети, који буду нађени код таквих лица. Осим тога мора се послати и њихова фотографија.

Чл. 32. — Ствари и животиње, покрађене, изгубљене или нађене, за које се буду издавале објаве, биће описане кратко, али ипак са довољно јасноће. Треба истаћи њихове најкарактеристичније особености. Осим тога треба назначити презиме и име сопственика, одакле је и приближну вредност сваке поједине ствари или животиње.

У објавама, којима се траже покрадене, изгубљене или нађене јавне исправе потребно је, уза све горе речено, назначити још и надлештво, које је издало исправу и њен број и датум.

Чл. 33. — Свака поједина врста ствари и животиња мора бити изнета у засебној објави, ма оне биле сопственост једног лица и предмет једне исте покрађе. Не смеју се у једној објави износити ствари или животиње исте врсте, ако су оне својина различитих сопственика.

Оваква подела потребна је прво зато, да би се при уношењу у »Полицијски Гласник« свака објава могла одштампати у својој одговарајућој рубрики; друго зато да би се исте после могле одмах класификовати и контролисати; треће зато да би и само изналагање тих ствари било што више омогућено; и најзад зато што се овом поделом у врсте много добија у времену при њиховом истраживању, док би се при истом

много изгубило кад би се оно вршило по групама, у којима би се налазиле измешане најразличитије ствари.

(Напомена. Ако једноме сопственику буду покрадени сатови, прстење, ланчеви од сатова, коњи и т. д. онда ће сатови бити увршћени у једну објаву, прстење у другу, ланчеви у трећу и т. д. Разуме се да ће се у свакој таквој објави означити да су те ствари предмет једне исте покрађе и једног истог сопственика и објаве ће се упутити једна на другу).

Чл. 34. — За покрађе *необично велике вредности* издавање се једна објава, па ма она садржавала и предмете разних врста. Таква објава биће оштампана у »Полицијском Гласнику« прво у својој целини, а затим ће се за сваки предмет оштампати засебна објава у његовој групи. На крају сваке такве објаве означаће се и текући број објаве, која садржи целокупну покрађу.

(Напомена. Штампанем великих покрађа у једној објави истиче се замашност и права вредност њихова, која се иначе не би могла оценити, када би предмети били растурени по својим врстама).

Чл. 35. — У случајевима великих покрађа Уредништво ће оштампавати и нарочите листе са целокупним списком покрађених ствари и разасиљаће их властима на употребу.

(Напомена. На овај ће се начин олакшати тражење код заложних банака, агенција, мењача, јувелира, антиквара, и т. д. јер ће сваки агенат, одређен за истраживачку службу, моћи имати при себи увек списак покрађе и контролисати га у случају сумње).

Глава седма. Престанак важности потерница и објава; издавање обуставе.

Чл. 36. — Потерница и објава престаје важити :

1. — када је тражено лице пронађено, ухваћено, притворено, предало се, или умрло ;
2. — када су непозната лица или лешеви идентификовани ;
3. — када су ствари или животиње, за које је била издата објава, пронађене или узапћене ;
4. — када су сопственици изгубљених или узапћених ствари пронађени.

Чл. 37. — Када наступи који од случајева побројаних и претходном члану, другим речима, када потерница престане више важити, власт која ју је раније издала, сада издаје њену обуставу, т. ј. објаву којом обзнањује престанак важности потернице. У обустави мора се назначити узрок престанку важности потернице, датум и број »Полицијског Гласника« у коме је изашла, њен текући број под којим је оштампана и име лица или врста ствари или животиње, која је у њој изнета односно објављена.

Чл. 38. — Ако би се десило да потерница престане важити још док није оштампана у »Полицијском Гласнику«, дакле док са још буде налазила у Уредништву *као рукопис*, то се онде мора у обустави, која буде послата Уредништву, тачно назначити презиме и име лица, на које се она односи, односно за које је потерница издата, датум њеног издавања и други важнији подаци, да би се на тај начин могла лакше пронаћи и повући.

Чл. 39. — Осим Уредништву обуставе ће бити достављене и свима оним властима, којима је раније била послата и потерница или објава, на коју се обустава односи, и то истим путем и начином, као и потерница или објава (в. чл. 8., 15., 16., 17., 18. и 19.).

Чл. 40. — Када власти буду добиле »Полицијски Гласник« са оштампаним обуставама, одмах ће на полеђини раније оштампаних потерница, на које се обустава буду односиле, ставити напомену да су обустављене (то се може учинити скраћено, ставивши само једно »О.«) а покрај тога датум и текући број оштампане обуставе.

Глава осма. Полицијски Гласник, његово Уредништво и његов задатак.

Чл. 41. — »Полицијски Гласник« је службени огран Одељења Јавне Безбедности Министарства Унутрашњих Послова, установљен ради штампања потерница и објава велике, средње и мале важности, као и свих других ствари које буду биле у вези с потерницама, и с овима заједно буду доприносиле постицавању што бржих и што успешнијих резултата у истраживачкој служби. Он има своју засебну канцеларију — Уредништво, и непосредно њему треба слати сва саопштења, која се буду тичала листе.

Глава девета. Подела потерница и објава ун групе.

Чл. 42. — Све потернице и објаве, које власти буду слале »Полицијском Гласнику«

на штампање, биће раздељиване у групе према својој садржини и приликом штампања тако груписане, да свака потерница дође у своју групу и да групе буду јасно одвојене једна од друге. Због тога ће свака потерница у месту наслова бити представљена симболички једним великим словом из азбуке.

Чл. 43. — Група ће бити десет и то :

1. *Група А*, у коју ће се уврћивати :
 - а) потернице, којима се тражи проналажење и притварање извршилаца кривичних дела, који се налазе у бегству, ако је за притварање донето решење или наредба ;
 - б) потернице, којима се тражи проналажење и притварање притвореника и осуђеника, који су ма којим начином побегли при спровођењу, с рада, из притвора, затвора или казних завода ;
 - в) потернице за лица, која треба пронаћи и притворити да би издржала казну, на коју су осуђена због каквог кривичног дела ;
 - г) потернице, којима се тражи проналажење и притварање условно отпуштених осуђеника и у опште лица, која издржавају полицијски надзор, а која су се без дозволе удаљила из места одређеног им за становање ;
 - д) потернице за проналазак лица, за која постоји сумња да су извршила какво кривично дело, а налазе се у бегству ;
 - ђ) потернице, којима се тражи проналажење и вођење надзора над анархистима, обијачима каса, трговцима белог робља, међународним хотелским и железничким крадљивцима, и у опште лицима, за која су прибав-

љени несумњиви докази да су намерна извршити какво кривично дело, у коме су се циљу удаљила из свога места становања или су се из иностранства кренула у намери да пређу на територију Краљевине, о чему је извештено Министарство Унутрашњих Послова;

е) објаве, којима се тражи проналазак душевно оболелих *опасних* лица, која су побегла из болница где су била на посматрању или из душевних болница, где су била на лечењу;

ж) објаве за протеране странце.

2. *Група Б.*, у коју ће се увршћивати објаве, којима се тражи идентификовање непознатих извршиоца кривичних дела и идентификовање притвореника, који су остали непознати дотичној власти, или она сумња да су о себи дали лажне личне податке;

3. *Група В.*, у коју ће се увршћивати објаве о непознатој деци и другим непознатим лицима (умоболницима, глувонемима, идиотима и т. д.) која нису могла казати своје личне податке, те их треба идентификовати;

4. *Група Г.*, у коју ће се увршћивати објаве о непознатим лешевима, које треба идентификовати;

5. *Група Д.*, у коју ће се увршћивати:

а) објаве, којима се тражи изналажење несталих лица, за која се држи да су била жртве злочина, или да су извршила самоубиство, или да им се десила каква несрећа;

б) објаве, којима се тражи изналажење несталих лица, која због свога доба старости или стања здравља или због физичких и пси-

хичких дефеката не могу да се старају сама о себи;

6. *Група Ђ.*, у коју ће се увршћивати објаве, којима се тражи проналазак:

а) покрадених или изгубљених животиња велике вредности;

б) сопственика горњих животиња, ако су оне нађене, а исти је непознат;

7. *Група Е.*, у коју ће се увршћивати објаве, којима се тражи проналазак:

а) покрадених или изгубљених ствари велике вредности и предмета историјске и знатне уметничке вредности;

б) сопственика горњих ствари, ако су оне нађене, а исти је непознат.

8. *Група Ж.*, у коју ће се увршћивати објаве, којима се тражи проналазак:

а) покрадених или изгубљених хартија од вредности (тапија, уложних књижица, облигација, акција, државних бонова и лозова, обвезница државних зајмова, и т. д.);

б) сопственика горњих хартија, ако су оне нађене, а исти је непознат.

9. *Група З.*, у коју ће се увршћивати објаве за проналазак:

а) покрадених или изгубљених хартија, којима се доказује лични идентитет (пасоши, буквице, крштенице, ћачки листови, и т. д.);

б) сопственика горњих хартија, ако су оне нађене, а исти је непознат.

10. *Група И.*, у коју ће се увршћивати објаве карактеристичних крађа, превара, фалсификата, ковања лажног новца, злочина, извршених од познатих и непознатих, притворених и непритворених лица.

Чл. 44. — Осим потерница и објава »Полицијски Гласник« ће штампати још :

1. — Обуставе раније издатих и већ оштампаних потерница и објава ;

2. — Идентификације лица, за која су изашле потернице или објаве у »Полицијском Гласнику«, а које буду извршиле или полицијске и судске власти својим средствима, или одсек за идентификацију помоћу отисака прстију ;

3. — Азбучне прегледе лица из група А и Д и то : сваког броја, тромесечно и годишње ;

4. — Разна саопштења, која се буду односила на објашњење истраживачке службе, а ако би што полицијским и иследним судским властима било нејасно у начину поступања при састављању, издавању и експедовању објава, попуњавању образаца, регистравању картона, и т. д. ; и

5. — Исправке погрешно оштампаних потерница и објава.

Чл. 45. — Свака потерница и објава и свака рубрика (в. чл. 44.) при уношењу у лист обележаваће се :

а) текућим бројем, који ће се оштампати у левом углу њеног заглавља ; и

б) словом групе у коју буде уврћена, а оно ће се оштампати у десноме углу заглавља.

Чл. 46. — С леве стране текста сваке, потернице и објаве група А, Б, В, Г и Д штапаће се у једном малом квадрату ова три податка из личног описа : године по изгледу

раст и облик носа из профила. Дуге речи, које не би могле стати у оквир квадрата, биће скраћене, али тако, да ипак буду разумљиве.

Када је потребно властима обратити нарочиту пажњу на какву врло важну потерницу или објаву употребиће се једна или више звезда (*), која ће бити стављена у почетку текста такве потернице или објаве.

Као замена речи : готово, скоро, приближно, донекле, у неколико, које служе тачнијем одређивању извесних индивидуалних особности описаног лица, употребиће се заграда () на тај начин, што ће се придев испред кога би дошле горње речи, ставити у заграду.

Као замена речи : врло, јако, много, које служе за појачање израза у личном опису, употребиће се курсив на тај начин, што ће се придев испред кога би дошла која од горњих речи оштампати курсивом ;

Речи, којима се исказују непроменљиве особине или ненормалности извесног лица, биће оштампане пуним, црним словима.

Глава десета. Излажење »Полицијског Гласника« ; коме се он шаље.

Чл. 47. — »Полицијски Гласник« ће се штампати у облику листа и излазиће по потреби.

Он ће се разашилати бесплатно поштом овим властима :

1. — свима окружним начелствима ;

2. — жупанијским областима ;

3. — среским канцеларијама и полицијским комесарима ;

4. — котарским поглаварствима;
5. — редарственим повереништвима — експозитурама;
6. — жандармеријским четама, водовима и станицама;
7. — градским и среским судовима и државним одветништвима;
8. — казним заводима;
9. — престоничким полицијама страних држава;
10. — посланствима и важнијим консулатима Краљевине на страни.

Глава једанаеста. Употреба »Полицијског Гласника.

Чл. 48. — Када полицијске власти приме »Полицијски Гласник«, његову садржину одмах *нарочито одређени чиновник* саопштава свима осталим чиновницима, жандармима и агентима одређеним за истраживачко-обавештајну службу. Ови узимају преписе свих односних потерница, односно сваки забележи оно што је најважније из потернице у своју »књижицу забележака« и потом предузимају потребна тражења. Разуме се само по себи да се свакоме жандарму, односно агенту, одреди извесан број потерница, по којима има да изврши тражење.

Тражења ће се вршити *по уобичајеној пракси*, али морају бити врло марљива, озбиљна и тачна.

Чл. 49. — Када чиновници, жандарми и агенти, који су вршили тражење заврше свој

посао, подносе своје извештаје о резултату извршене службе и то ономе истом чиновнику, који им је раније одредио дужности. Овај те резултате убележава у најкраћим потезима на полеђини односних потерница, испод те забелешке ставља датум, а исту потписује *оно лице*, које је поднело извештај. На тај начин моћи ће се увек утврдити одговорност за евентуалне немарљивости у вршењу одређене дужности.

Чл. 50. — »Полицијски Гласник« ће се употребљивати још и на овај начин:

1. — када је какво лице приведено власти или притворено, одмах ће се тражити у азбучним прегледима, односно у картонским регистрима тражених лица, да ли за дотично лице није издата потерница. Ако га ту не би било, онда га треба потражити у потерницама, којима се тражи идентификовање непознатих извршиоца кривичних дела, јер се може десити да је дотично лице у неком другоме месту извршило какво кривично дело, па затим отуда побегло, да не би било пронађено, и према томе оној власти остало непознато;

2. — да се за лица, означена у списковима хотелских путника, затим за лица, која су дошла да траже посеше или визе пасоша, за лица која су дошла да се упишу за слуге, и т. д., да се за таква лица одмах изврши проверавање у »Полицијском Гласнику« на начин изложен у тач. 1., те да се види да ли се и она не траже због каквог кривичног дела;

3. — да се види, да ли за извесан предмет, ствар или животињу нађену или уапћену,

није већ изашла објава у »Полицијском Гласнику«, те да се на тај начин утврди њено порекло и сопственик;

4. — када је неко лице притворено због каквог кривичног дела, које је карактеристично и типично у својој врсти треба одмах видети у »Полицијском Гласнику« у рубрици »карактеристична кривична дела« (Група »И«), да ли већ слично дело није објављено, као дело непознатог извршиоца, те да се на тај начин утврди да ли дотично притворено лице није извршилац више кривичних дела у различитим местима;

5. — када се за неко лице достави да је нестало, одмах треба тражити у »Полицијском Гласнику« у рубрици »непознати лешеве« група Г, да ли то нестало лице није идентично с каквим нађеним непознатим лешом, и т. д.

Чл. 51. — Када која полицијска власт ухвати у своме подручју лице, за које је издата потерница, или пак од својих подручних органа добије извештај да се у некоме месту дотично лице налази, онда она о томе одмах телеграфским путем извештава ону власт, која је издала потерницу, позивајући се на текући број оштампане потернице и датум »Полиц. Гласника«, у коме је изашла. Са дотичним лицем пак поступа по наређењу издатом у потерници.

Чл. 52. — За вршење целокупне службе установљене овим Упутствима треба да буде одређено нарочито лице. Оно мора редовно пажљиво читати »Полицијски Гласник«, вр-

шити поверавања, контролу, одређивати дужности чиновника, жандармима и агентима истраживачке службе, примати од њих извештаје, прибележавати их, и у опште вршити све оне послове, који су установљени овим Упутствима, као опис лица, састављање и издавање потерница и објава, њихово достављање Уредништву и властима, њихову класификацију, и т. д.

Осим тога оно мора слагати и чувати хронолошким редом све листове »Полицијског Гласника«, и на крају сваке године старати се да се они, заједно с годишњим азбучним прегледом целокупнога садржаја, који ће бити разаслат од стране Уредништва, повежу у чврсте корице.

Глава дванаеста. Класификација потерница и објава; картонски регистри.

Чл. 53. — Све потернице и објаве оштампане у »Полицијском Гласнику« које у средини свога заглавља буду означене ситним словима: »за картонски регистар«, — имају одмах бити класификоване у картонске регистре ради лакше и потпуније контроле.

Ову контролу односно класификацију ће за сада вршити Уредништво »Полицијског Гласника«, Управа Града Београда, Начелства: Округа Скопског и Нишког, редарствено повереништво у Загребу, полицијско равнатељство у Љубљани, варошка капетанија у Новом Саду, полицијска дирекција у Сарајеву, и редарствени одсек котарског поглаварства у Сплиту.

Чл. 54. — Класификација потерница и објава вршиће се на бази њихове поделе у групе. Свака потерница и објава која буде са ознаком: »за картонски регистар« биће исечена из »Полицијског Гласника« и прилепљена на чврст бео картон ширине $10\frac{1}{2}$ сантиметара, а дужине 9 сантиметара. На задњим странама картона с потерницама и објавама група А и Д, лепиће се одговарајуће фотографије, ако би их било.

Потернице и објаве групе А, које се буду односиле на странце, биће залепљиване на црвене картоне.

Чл. 55. — Биће четири картонска регистра, у којима ће се потернице и објаве класификовати.

Први картонски регистар носиће наслов: *Лица која се траже*, а садржаваће потернице и објаве група А и Д. Свака група биће класификована за себе азбучним редом, а имаће ове три подгрупе: а) године по изгледу (до 5, од 5—10, од 10—15, од 15—20, од 20—30, од 30—40, од 40—50, од 50—60, од 60—70, преко 70); б) раст *висок*, висок, (висок), средњи, (мали), мали, *мали*; в) профил носа (издубљен, прав, испупчен, изломљен, таласаст, преседласт).

Други картонски регистар носиће наслов: *Идентификације, које треба извршити*, а садржаваће потернице и објаве група Б, В и Г. Свака група биће класификована засебно и подељена прво у две класе: мушкарци и женске, а за тим свака класа у подгрупе као и групе А и Д.

Трећи картонски регистар носиће наслов: *Животиње и предмети, који се траже*, а садржаваће објаве група Ђ, Е, Ж и З. Свака група биће класификована засебно азбучним редом по речима, које су оштампане црним словима у заглављу сваке од ових објава.

За подгрупе служиће речи оштампане у заглављу ових објава (а иза црно оштампаних речи).

Четврти картонски регистар носиће наслов: *Карактеристична кривична дела*, а садржаваће објаве групе И. Ове ће се објаве класификовати азбучним редом по речима оштампаним у средини њиховог заглавља.

Чл. 56. — Групе, класе и подгрупе одвајаће се једне од других зеленим картонима, ширине $10\frac{1}{2}$ сантиметара, а дужине 10 сантиметара. У врху сваког таквог картона означаће се крупним словима, штампаним или писаним, наступајућа група, класа или подгрупа.

Чл. 57. — Картонски регистри биће смештени у дрвене ормане са фаховима — преградама — ових димензија:

унутрашња дужина	см. 40;
» ширина	» 22,5;
дубина	» 11;

Целом својом унутрашњом ширином фахови — преграде — ће бити подељени у по два одељка широка сваки по 11 см; дашчица која их буде одвајала биће широка 5. мм. а висока 6. см; сваки одељак пак биће подељен у четири преграде дуге по $9\frac{1}{2}$ см. а дашчица која их буде одвајала имаће 5. мм. ширине и 6. см. висине.

Предња и задња страна ормана биће дебеле по 12 мм., десна и лева страна по 10. мм., а дно ормана 6. мм.

На спољашњим странама кутија биће стављени наслови картонских регистара на следећи начин :

1. Лица, која се траже	2. Идентификације, које треба извршити
Групе А и Д	Групе Б, В и Г
3. Животиње и предмети који се траже:	4. Карактеристична кривична дела
Групе Ђ, Е, Ж и З.	Група И.

Чл. 58. — Са потерницама и објавама, за које у »Полицијском Гласнику« буду оштампане обуставе овако ће се поступати : а) потернице и објаве група А, Б, В, Г и Д биће извађене из својих картонских регистара и здружене са својим односним актима и чуване у одговарајућем досију ; али, ако не би било тих аката, онда ће се оне чувати у »пакету« обустављених потерница, који ће се за то нарочито установити : б) објаве група Ђ, Е, Ж и З биће извађене из својих картонских регистара и уништене. Али, ако се обустава не би односила на све делове објаве, онда ће она и даље остати на реду у своме картонском регистру, само ће у њој бити прецртани они ставови, који су обустављени, а покрај њих са стране текста или на полеђини картоната ставиће се датум и текући број обуставе ; в) објаве групе И остаће стално класификоване у свом картонском регистру.

Глава тринаеста. Завршне опште одредбе.

Чл. 59. — Ако би власт, која је издала потерницу, приметила у истој, када буде оштампана, какву погрешку, дужна је то одмах телеграфским путем саопштити Уредништву, назначивши у чему је погрешка, да би ово могло у првом наредном броју оштампати потребну исправку.

Чл. 60. — Када се појави потреба да се за извесно лице по други пут изда потерница, онда ће бити довољно, ако се лични опис дотичног лица није већ изменио, јавити Уредништву његово презиме и име, узрок издавања нове потернице и годину и број »Полицијског Гласника«, у коме је изашла ранија потерница.

Чл. 61. — Када буде изашла друга потерница, власти, које врше класификацију, здружиће је са ранијом потерницом, коју ће извадити било из картонског регистра било из пакета обустављених потерница, било из личних аката дотичног лица и ставиће је на ново место у картонском регистру. Ово здруживање извршиће се на тај начин што ће картон с новом потерницом бити залепљен за картон са старом потерницом, али само врхом левога угла тако, да буде могуће увек прочитати и стару потерницу.

Чл. 62. — Власти су дужне доставити Уредништву у најкраћим потезима сваки поједини случај проналаска и идентификовања

лица, ако су томе припомогле потернице ош-
тампане у »Полицијском Гласнику« или пак
картонски регистар.

Чл. 63. — Свако задоцњење у редовном
примању »Полицијског Гласника« власти су
дужне саопштити Уредништву.

Чл. 64. — Уредништво »Полицијског Гла-
сника«, по овлашћењу Министра Унутрашњих
Послова, вршиће повремене инспекције, да би
се уверило у колико се ова нова служба врши
уредно и у духу ових Упутстава и у колико су у
њој постигнути повољни резултати.

Чл. 65. — Власти ће бити дужне почети
поступати по овим Упутствима од дана при-
јема истих.

ПРАВИЛА

о односима слугу и њихових газда прописана на основу
§. 356. б. Казн. Законика

од 12. септембра, 1904. год., ПБр. 22864. —
са изменама и допунама од 9. априла, 1905.
год., ПБр. 2443.

1. Опште одредбе.

Чл. 1. — Уговор о служби закључен је
одмах, чим се погодба усмено о томе прекине,
а упис у служитељску исправу или прављење
уговора бива доцније по овим Правилима.

Чл. 2. — Уписивање у служитељске ис-
праве и потврђивање уговора о служби, врше
полицијске, средње и окружне власти, по фор-
муларима које прописује Министар Унутраш-
њих Дела.

Чл. 3. — Упис и потврда уговора врши се :
или по личном предстанку газде или слуге
властима, или кад газда писмено саопшти
власти услове уговора, па ове и слуга као тачне
призна.

По селима, представке о служби, било
личне или писмене, чине се код општинских
власти, а ове званично саопштавају полициј-
ским властима услове погодбе упућујући и
слугу.

У случајевима, где је погодба уговорена месечно, није потребно понављање уписа.

Чл. 4. — По свршеном упису, слуга мора одма предати газди служитељску исправу или уговор и пореску књижицу.

Ако би газда нашао, да је уписом и уговором унесен и такав услов, који није претходио погодби, има права да тражи исправку код власти, која је упис извршила у року од пет дана по пријему исправе.

Дан пријема исправе не рачуна се.

Чл. 5. — Служитељску исправу морају имати: покућари, кочијаши и рабације, ћирице, пољске слуге, воденичари, момци: месарски, механски, кафански, млекарски, лебарски, пекарски и ашчијски; куварице, собарице и дадиље као и возари, скелеције, лађари и аласи, ако су год других погођени или немају самосталне радње.

Дојиље могу са газдом имати нарочити уговор.

Чл. 6. — Исто тако служитељску исправу морају имати и ученици — шегрти, и у упису означеће се време, кад се имају, по § 23. Уредбе о еснафима, привести дотичном еснафу ради полагања испита за калфу.

Чл. 7. — Трговачки помоћници, као и они, који по механама и кафанама раде под рачун, морају имати закључене уговоре с господарима.

Занатлијским и осталим калфама стоји до воље, да ли ће закључивати уговоре или имати

исправе по Чл. 5. ових Правила, али једно од овога двога морају имати.

Чл. 8. — Наређењима Чл. 6. и 7. ових Правила не мењају се одредбе прописане у Уредби о еснафима које се односе на калфе и ученике.

Чл. 9. — Од ступања у службу па за 24 часа, газда је дужан да пријави слугу месној полицијској власти у смислу § 344. Кр. Законика, а уписати га мора у року од 15 — петнаест — дана.

Чл. 10. — У исправи или уговору мора се означити: време службе, количина плате или накнада и рок плаћања, а треба увек назначити и посао за који се слуга узима.

Уговор о служби закључује се најмање на месец дана, а ако у уговору или исправи није рок службе нарочито уговорен, важи за шест месеци.

Ако посао у исправи или уговору не би био поменуто нарочито, онда слуга мора радити све домаће послове.

Чл. 11. — Кад уговор о служби истекне, или се раскине, газда је дужан да назначи у исправи или уговору који се налази код слуге, зашто престаје уговор, какво је било владање слугином, и да ли је заслуга исплаћена. Одмах после овога слуга мора поднети исправу или уговор полицијској власти, да се овај раскид уговора унесе у регистар и надлежно овери.

Престанак уговора по селима оверавају општинске власти.

Чл. 12. — Уговоре о служби и упис у служитељску исправу и престанак службе, полицијске власти уводе у нарочити регистар, који ће прописати Министар Унутрашњих Дела.

Чл. 13. — Прва служитељска исправа издаје се сваком оном, који хоће да служи кад докаже уверењем своје општине, да је доброг владања или кад за њега јамчи газда, ако је овај познат као исправан грађанин, или кад је, на послетку, сам слуга познат полицијској власти као исправан.

Накнадна исправа издаваће се тек онда, кад се утврди, да је стара попуњена или случајно изгубљена.

Украдене исправе огласиће полицијска власт путем »Српских Новина«, да не важе, како би се спречиле злоупотребе и кривац казнио.

Ако се утврди, да је неко намерно упропастио исправу, што је у њој била рђава оцена ранијих газда, онда ће се у њу уносити и ти подаци, црпећи их из регистра, поред казне која се изриче у смислу чл. 31. ових Правила.

Чл. 14. — Деца испод шеснаест година морају имати дозволу за службу од својих родитеља или старатеља.

Ако ових нема, онда сама власт оцењује: да ли према снази, здрављу и приликама, у којима се ова лица налазе могу ступити у службу или не.

Удате жене такође морају имати дозволу својих мужева, али ова није потребна оним женама које су мужеви отерали или су саме одбегле.

Ако су сва ова лица из других места власт ће, на захтев њихов или газдин, службено тражити ове дозволе.

Лица испод дванаест година не могу ступити у службу ни по дозволи својих родитеља или старатеља.

Чл. 15. — Уговор о служби закључен између мушкиња и женскиња не вреди, ако се докаже да је он само изговор за ванбрачан живот. Дотична лица казниће се по закону за то дело и за обману власти.

Чл. 16. — Они млађи, који болују од какве заразне болести, пријавиће се сами власти, да се упуте у болницу ради лечења (сифилитични лече се бесплатно). А дужност је и газде да о томе извести власт, ако се болест може запознати. Полицијско-санитетске власти на ово ће нарочито мотрити, по свима радњама које продају животне намирнице.

Чл. 17. — Ако газда пропусти слугу уписати или уговор закључити у року одређеном у чл. 9., дужност је слуге да то одмах власти достави, јер ће у противном и он бити кажњен зато као год и газда.

Чл. 18. — Ко наговара слугу да не ступа у погођену службу, казниће се по овим Правилима, а ко наговара слугу да из погођене службе иступи, казниће се по §. 352. Казненог Законика. Али, ако ову кривицу учини посредник за набављање слугу и службе, поред казне осудиће се на губитак кауције у корист сани-

тетског фонда и забраниће му се радња посредничка.

Чл. 19. — Слуге, који са стране дођу или су остали без службе, могу се пријавити месној полицијској власти, а тако и газде, који траже слугу, могу се обратити истој власти ради обавештења.

Управа Града Београда, као и месне државне полицијске власти, водиће нарочите спискове оних, који су се пријавили за службу, и оних који траже слугу, и по њима ће давати обавештења онима, који службу траже. За све то, државна полицијска власт неће ништа наплаћивати.

II. Млађи.

Чл. 20. — Слуга је дужан све уговорено време одслужити и не сме пре времена газду оставити без довољно узрока, јер ће иначе одговорати по тач. 1. §. 355. Каз. Законика.

Чл. 21. — Пре уговореног рока слуга може свог газду напустити, ако код власти покаже вероватност својих навода :

а) да би му шкодило здрављу ако би и даље на одређеном послу радио, зашто је потребно лекарско уверење ;

б) кад га газда или ко од укућана злоставља, или га на неморална или противзакона дела наводи ;

в) кад газда одлази изан места свога становања и њега води да тамо дуже од два месеца или са свим остане, но у томе случају дужан је

газду известити на седам дана пред полазак, да неће с њим ићи ;

г) кад га родитељи услед напрасне болести позову, или кад му код куће имање нема ко да надгледа услед болести или смрти у фамилији ;

д) кад код млађег — женског пола — наступи случај удомљења.

Но дојиља или лице, које је погођено да чува слабомоћне, не може службу напустити ни у ком случају пре времена, док себи способну замену не нађе.

Чл. 22. — У кући где је само један слуга или једна слушкиња, напуштање службе не може бити док се замена не нађе, изузимајући случајеве : болести, и кад је отказ учињен код уговора дужих од месец дана, на 15 дана, а код уговора месечних на 7 дана.

Чл. 23. — Слуга се у свакој прилици мора бринути за интересе свога газде и чувати га од могуће штете. За штету коју сам учини одговоран је, а за преваре, проневере и крађе с њиме ће се поступити по прописима Казненог Законика.

Чл. 24. — Дужност је слуге, заповести свога газде и његових укућана, односно извршења послова за које се погодио, тачно извршивати, у понашању спрема њих бити уљудан и пристојан.

Чл. 25. — Онај који је непослушан, владања рђавог, или би се с укућанима свађао и ове вређао и псовао, или би домаћу чељад

развратностима разним учио, или би руку на газду и газдарицу дигао, казниће се по тач. 3. §. 355. Казн. Законика, у колико то не би долазило у ред других већих казнених дела.

Чл. 26. — Кад се слуга намерно понаша тако да би газду натерао да га пре времена отпусти, по тужби и оцени околности казниће се по овим Правилима.

Чл. 27. — Ако би се сазнало да женска у кући, где служи, прима мушка лица и с овима блуд проводи, казниће се по тач. 6. §. 365. Казн. Законика; а ако прима љубавника или ако у опште слуга прима у кућу друга лица, било мушко или женско, без знања и одобрења газде, казниће се по овим Правилима.

Чл. 28. — Кад слуга изађе из службе, дужан је вратити газди све ствари, које су му биле предате, да о овима води бригу и на захтев газдин мора показати све што собом односи.

Чл. 29. — У случају смрти газдине, слуга је дужан продужити службу до погођеног времена, ако би га наследници умрлог хтели задржати; иначе, ови су дужни дати слуги унапред петнаестодневну плату, па га онда отпустити.

Чл. 30. — Слуга је дужан да све своје исправе брижљиво чува. Ко по уговору или исправи мрља, брише, цепа, казниће се по овим Правилима у колико које лице не би за учињено дело одговарало по тач. 4. §. 342. Казн. Законика.

Чл. 31. — Ко своје исправе с рђавим сведоцима намерно уништи или склони, казниће се по овим Правилима; а ако је намерно дата рђава сведоцима, млађи се може користити правом које му даје Члан 42. ових Правила.

Чл. 32. — Ако се ко ухвати под туђим именом и са туђим исправама, поступиће се с њим по тач. 1 и 2. §. 341 Каз. Законика.

Чл. 33. — Кад се код слуге нађу лажне или преиначене исправе, поступиће се по §. 150. Каз. Законика.

III. Господари — газде.

Чл. 34. — Ни један газда не може држати слугу у служби без исправе и пореске књижице, и биће кажњен ако у овом случају није поступљено по чл. 4., 9. и 13. ових Правила.

Чл. 35. — Ако газда неће без узрока да прими у службу већ погођеног слугу, губи капару ако ју је дао, а дужан је дати му петнаестодневну плату, коју је обећао давати.

Чл. 36. — Уговорену плату газда ће издати слуги у погођено време. Ако о томе није ништа уговорено, плату ће му давати на крају сваког месеца.

Накнаду за учињену штету не може газда слуги задржавати од заслуге, ако овај на то не пристане, без расправе код власти — §. 353. Каз. Законика.

Чл. 37. — Приликом ступања у службу газда је дужан уверити се, је ли слуга своју зараду пријавио за порезу. Кад му буде давао плату увек ће од њега тражити пореску књижицу да види, је ли и колико платио порезе. За непријаву зараде за порезу и за неплаћену порезу слуге одговоран је газда по чл. 65. Закона о непосредном порезу.

При изласку из службе или отпуштању, газда неће слуги издавати плату док му не докаже пореском књижицом да је измирио сву своју порезу за време, које је провео у служби код газде, од кога излази ма из каквог узрока, а ако то слуга не учини за три дана по изласку из службе, газда ће предати новац пореском одељењу.

Чл. 38. — Газда и његови укућани не могу спрам слуге бити сурови, нити му могу дати теже послове него што то допуштају његове године, снага и здравље.

Чл. 39. — Слугу, који оболи у служби, газда ће или лечити о трошку самога слуге или га упутити у болницу, или предати фамилији.

За малолетна лица и она, која су из других места, у свима случајевима тежег оболевања или несрећних случајева, газда је дужан одмах извести полицијску или општинску власт, а она ће се постарати да учини даље шта треба.

Чл. 40. — Газда може отпустити слугу без отказа :

1. ако је из ма каква узрока неспособан за службу за коју се најмио ;

2. ако је непослушан и упоран ;

3. ако погрдним и подругљивим речима увреди свога газду или његову породицу, или ако остале слуге подбада против господара, завађа их и нарушава домаћи мир ;

4. ако краде, вара или проневерава, или ако газди не каже, кад то друге његове слуге чине ;

5. ако хотимично штети имовину газдину ;

6. ако без знања газде и на његов рачун зајми новац или ствари ;

7. ако буде затворен без кривице газдине ;

8. ако се пода пијанству, картању, и другом каквом ружном пороку, или ако на зло наводи децу и укућане господарева ;

9. ако својом кривицом добије какву разну или ружну болест ; и

10. ако служавка у кући прима своје љубазнике, или ако слуга у опште прима друга лица без знања и одобрења газдина или ако служавка затрудни.

У свима овим случајевима газда ће слуги исплатити заслугу до дана кад га је отпустио.

Но ако би слуга постао неспособан за службу више од 15 дана, услед каквог ванредног несретног случаја, који би се догодио вршењем службе, газда ће дужан бити, кад слугу отпусти из службе, дати му плату за 15 дана, поред плате, коју је он дотле заслужио. — Овим се не искључује могућност тражења судске накнаде.

Чл. 41. — При иступању из службе газда ће попунити у исправи рубрику, у којој се забележава све што се тиче владања, верности и послушности слуге — Чл. 11. ових Правила.

Газда може ово, ако је неписмен, код полицијске власти, а где ове нема код општинске власти, усмено изјавити, па ће она сама то записати у исправи.

Чл. 42. — Биће кажњен и дужан накнадити штету у висини једномесечне плате газда који намерно да слуги рђаву сведоџбу.

Чл. 43. — Ако је престанак уговора на основу закона и ових Правила, па газда неће свом слуги да да отпуст и исправе, власт ће га поред казне принудити да исправе преда, а сама ће у исправи или на уговору записати: колико је времена служио, и узрок са кога му она отпуст издаје.

IV. Извиђање и суђење.

Чл. 44. — Ко се огреши о ова Правила, казниће се по § 356. б. Казненог Законика, до тридесет дана затвора или новчано до сто педесет динара, у колико то за које дело није нарочито законом друкче наређено.

Чл. 45. — Све спорове, који наступе између слугу и газда, расправљају полицијске власти, а у местима, где ових нема, општинске власти по овим Правилима.

Тужбе за ове спорове предају се у току службе, или најдаље за три дана по изласку из ове. Дан изласка не рачуна се.

После овога рока, поднесене тужбе, неће се узимати у поступак.

Чл. 46. — Газда, ако је спречен да тужбу лично преда или пошље, може је изјавити преко свог укућанина.

Чл. 47. — Исказ газдин, ако слуга противно њему не докаже или га с основом у сумњу не доведе, сматраће се као довољан доказ.

Чл. 48. — Жалбе против пресуда и решења подносе се и пресуде извршују по прописима Полицијске Уредбе.

Свака извршна осуда прибележиће се у исправи и регистру млађих.

Чл. 49. — Правила ова ступају у живот и обвезну силу добијају од дана, кад се обнародују у »Српским Новинама«, а од тога дана престају важити: Правила о односима слугу и њихових газда од 1. априла 1887. год. П№ 4037 са њиховим изменама и допунама од 28. новембра 1902. године П№ 29.043 и 24. јула 1903. год. П№ 17.668.

ПРАВИЛА

за општинске стражаре

од 18. фебруара, 1928. год., Ј.Б.Бр. 2235.

Да би општинске власти по варошима могле успешно вршити дужност месне полицијске власти на заштити личне и имовне безбедности грађана у своме атару, што им је Законом о општинама члан 94., и Законом о јавној безбедности у члану 2. прописано, на основу Уредбе В. Бр. 2553 од 28 децембра 1861. године, прописујем следећа Правила за општинске стражаре :

I. Опште одредбе

Чл. 1. — За вршење полицијске службе у своме атару, ради чувања и заштите личне и имовне безбедности као и одржавања јавног реда и мира, установљава се у варошким општинама : »Општинска стража«.

Чл. 2. — Општинска стража образује засебно тело оружаних општинских службеника са задатком означеним у чл. 1. и службу врши у оквиру ових Правила.

Чл. 3. — Општинска стража у погледу вршења службе стоји под председником општине, а такође је и на расположењу и надлежних др-

жавних управно-полицијских власти, под чијим надзором и упуштима и службу врши.

Општинске страже улазе привремено у састав државне жандармерије само онда, кад је то потребно за јавну безбедност. То бива само по налогу шефова државних управних власти. У приликама такове употребе оне долазе под власт жандармериских старешина, и тада подлеже свима службеним прописима који вреде и за жандармерију (члан 5. Закона о жандармерији).

Чл. 4. — Снабдевање и издржавање општинске страже пада на терет општине у смислу чл. 129. тач. 12. Закона о општинама. У општински буџет сваке године има се уносити потребна сума за издржавање општинске страже.

Чл. 5. — Број општинских стражара одређује се према насељености и пространству општинског атара одлуком општинског одбора, имајући у виду потребе јавне безбедности и остале месне прилике, у споразуму са надзорном државном влашћу.

II. Регрутовање и формирање општинске страже.

Чл. 6. — Општински стражари регрутују се и постављају од лица која се добровољно за ову службу јаве с тим, да при ступању у службу сваки даде писмени пристанак да ће у служби остати најмање три године дана. Даљиостанак после овога рока продужује се од године на годину.

Чл. 7. — За општинског стражара може се примити лице које испуњава ове услове :

1. Да је држављанин Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца ;
2. да није млађи од 28 ни старији од 40 година ;
3. да зна читати, писати и рачунати ;
4. да је душевно и телесно здрав ;
5. да је беспрекорног владања и да није осуђиван за бешчасна дела, да није изгубио грађанску част и да није под стечајем ;
6. да даде писмену изјаву да ће служити најмање три године дана ;
7. да је одслужио рок у војсци.

Чл. 8. — Свака општинска стража мора имати довољан број стражара и старешина. На челу страже стоји командир страже. Ако стражара има преко десет онда на сваких десет поставља се и по један десетар.

Код страже у већим варошима, чији број прелази 30 стражара, поставиће се један или два надзорника страже поред десетара.

Чл. 9. — Стражаре, који испуњавају услове по овим Правилима бира и поставља на предлог командира страже председник општинског суда у смислу тач. 2. чл. 109. Закона о општинама. Командира страже и надзорнике бира од пријављених кандидата општински одбор а потврђује велики жупан. Ради тога ће општинска власт свакад расписати конкурсе, како за стражаре тако и за командире и надзорнике.

Чл. 10. — За командире и надзорнике страже постављаће се првенствено добро упознати полицијској служби бив. жандармеријски официри или официри у пензији, или резервни официри, или ислужени жандармеријски наредници, који су здрави и за службу способни и да нису напустили жандармеријску службу из каквих тешких у служби учињених неправилности, или чиновници иполицијске страже, где ове постоје, као и званичници полицијске страже који су испит за стражу положили, а да нису старији од 40 година.

Чл. 11. — Десетара именује командир страже од стражара који има довољно спреме да може успешно управљати потчињеним општинским стражарима. При избору узимаће се првенствено они, који су у војсци или жандармерији били подофицири, а ако таквих нема, онда од обичних стражара.

Чл. 12. — Општински стражар при ступању у службу полаже следећу заклетву :

»Ја Н. Н. заклињем се свемогућим Богом, да ћу Краљу Срба, Хрвата и Словенаца Александру Првом бити свом душом веран и послушан, да ћу као јаван орган у служби јавне безбедности, реда и мира дужност моју по Уставу, Законима, Правилима, наређењима и заповестима мојих старешина савесно и верно извршивати и да ћу службену тајну чувати.

Тако ми Бог помогао«.

Чл. 13. — Општински стражари кад су на служби имају права и дужности службеника

јавне сигурности по законима који важе за државну жандармерију (§ 2. Уредбе од 28. децембра 1861. године В.Бр. 2553).

Чл. 14. — Служба општинских стражара је привремена и стална. Привремена служба траје од дана првог пријема па за шест месеци. За ово време примљени стражари проћиће кроз нарочите течајеве (курсеви) ради обуке у свима потребним знањима за добро вршење службе. По завршетку обуке полагаће се испит, и кад стражар буде успешно испит положио, поставља се за сталног стражара.

За време привремене службе стражар се може отпустити у свако време без означавања разлога.

Отпуст привремених стражара врши председник општине, а на предлог командира страже.

Чл. 15. — Општински стражари врше своју службу по правилу у униформи, а од њих ће се одвојити потребан број према месним приликама и личним особинама дотичног за службу у цивилу, детективску (полициски агенти). Општински стражар у униформи носи на оба краја оковратника, на латицама блузе, службени број израђен од белог метала. Висина појединог броја је 20 м.м. а дебљина 3 мм.

III. Принадлежности.

Чл. 16. — Општински стражари имају следеће принадлежности :

1. Плату ;

2. Наоружање, прибор и муницију ;
3. Одело и постељну спрему ;
4. Осталу потребну спрему за вршење службе ;
5. Стан са огревом и осветљењем у заједничкој касарни.

Чл. 17. — Плате стражарима, десетарима, надзорнику и командиру страже одредиће општински одбор нарочитом Уредбом, имајући у виду плате одговарајућих државних службеника.

Чл. 18. — Сваки стражар и десетар добија пушку са ножем и прибором, револвер са прибором и потребну муницију.

Командири стража и надзорници добијају сабљу, револвер са прибором и потребну муницију.

Чл. 19. — Набавку потребног оружја за општинске стражаре и њихове старешине општине ће вршити непосредном куповином система који одобри Министар Унутрашњих Дела. Док општине ово оружје не набаве, подступити у границама могућности по Правилнику за раздавање и држање војничког оружја од 27-XI-1924. године (види Службене Новине Бр. 280. LVII-1924.). Осталу спрему набављаће такође непосредном куповином.

Чл. 20. — Општински стражари добијају од општине прописно службено одело, које ће бити дужни увек носити. Грађанско одело могу носити само изузетно и по одобрењу ко-

мандира страже, осим оних стражара који службу врше у грађанском оделу, за које ће општина такође набављати потребно грађанско одело.

Чл. 21. — Одећа се састоји из: шајкаче, зимске блузе, летње блузе, зимских панталона, летњих панталона, шињела, гумене пелерине, темњака, ципела.

1. Шајкача је затворено-плаве боје као и блуза са дуплим преклопцем, који је ушивен за доњу ивицу шајкаче до сунцобрана, а слободни крајеви спреда су сашивени. На предњем крају шајкаче прошивен је сунцобран, пресован од коже црне боје.

Више сунцобрана је подбрадник ширине 15 мм., од исте коже, утврђен око крајева сунцобрана са два мала метална дугмета жуте боје.

На ивици капе испуска а одмах испод ове са спољне стране на преклопцима ширит у ширини од 10 мм. Испуска и ширит су од чоје отворено црвене боје.

Шајкача је изнутра постављена при дну танком кожом ширине око 40 мм. а остали део платном или сатином.

Напред преко саставака преклопаца налази се кокарда.

Кокарда је од метала у државним бојама, емаљирана са жути државним грбом.

Кокарда је облика овална, висине 38 мм., ширине 26 мм., а намешта се тако да обухвата средину саставака преклопаца.

2. Зимска блуза је од чоје тамно-плаве боје, изнутра за три четвртине постављена поставским платном а дугачка до доње ивице

рукава, кад се рука опружи; оковратник (јака) висине 5-8 см. од исте чоје као и блуза. Напред са обе стране латица у облику копља, отворено црвене боје, дужине 8 см., ширине на најширим деловима 3 см. Разрез је спреда прав и има изнутра 2-3 копче за закопчавање.

Рукави досежу до доручја. Израђени су са привидним нарукављем од чоје блузине, дужине око 150 мм. Горње ивице нарукавља опшивене су испуском ширине 2 мм. од чоје отворено црвене боје.

На раменима су нараменице, ширине око 40 мм. од чоје блузе са испуском отворено црвене боје. Нараменице су доњим крајем увучене и ушивене за рукав, а на горњем крају имају рупу ради закопчавања за дугме пришивено на рамену испод јаке. Дугме је жуто, глатко, величине 17 мм.

Командири стража и надзорници стража на блузи немају нараменице.

Напред и горе (на прсима) су џекови са преклопцем на сваком пешу по један. Горње ивице преклопца су према средини шава на рукаву и спуштају се ка средини прсију симетрично према јаци. —

Доле са стране има на сваком пешу по један џеп са преклопцем истим као и код горњих.

Преклопци су од чоје блузине, подешени према ширини џепова.

Ширина џепова је 120 мм., дубина горњих џепова је 175, а доњи допиру до ивице блузе.

Блуза се закопчава са 6 кошчаних дугмета пришивених на десном пешу. Испод левог пеша пришивена је трака од чоје копрана на којој су рупе за закопчавање.

3. Летња блуза је истог кроја, размере и израде као и зимска, само што је од лагане материје (цвилеха), без латица и поставе.

4. Зимске панталоне су од затворене плаве чоје. Са стране су испуске отворено црвене чоје ширине 2 мм.

Панталоне су подеше за ципеле. Оздо су потпетице од одговарајуће чоје.

5. Летње панталоне су од истог кроја као и зимске панталоне, само што су од цвилеха и без испуске.

6. Шињел је од тамно-плаве боје, Напред су два реда дугмета, у сваком реду по 6, која се закопчавају за одговарајуће рупе на пешевима.

Дугмета су велика метална жуте боје.

Оковратник (јака) од шињелске чоје, подврнут је и закопчава се копчом.

На предњим крајевима оковратника налази се по једна латица у облику копља, од отворено прене боје 8 см. дугачка, а 3 см. широка на најширем своме делу.

Рукави досежу, од прилике, до половине шаке кад се рука опружи. На рукавима је нарукавље шињелске чоје, поврнуто око 150 мм. и одвојено од рукава.

На раменима код стражара и десетара су нараменице као и на блузи.

Са стране шињела има по један џеп са преклопцем. Преклопци су од шињелске чоје.

Ширина џепова је 180 мм., а дубина 200 мм.

Позади од струка на ниже, пришивен је са обе стране по један преклопац од шињелске чоје, који означају привидне џепове. На овим привидним џеповима прошивена су са сваке

стране по три дугмета (као и на пешевима шињела). За горња дугмета закопчава се спона израђена од шињелске чоје ширине 80 мм. Нараменице су као и на блузи.

Оковратник, нараменице, пешеви, преклопци на џеповима, привидним џеповима, спона и горњи пеш на разрезу, опшивени су чојом отворено црвене боје.

Шињел досеже до половине листова ногу, а широк је да се може лако обући. Шињел је позади разрезан.

7. Огртач је кроја капута са пелерином и са капуљачом. Израђен је од како тканине која је с поља гумирана.

Огртач досеже до половине листова ногу. На десном су пешу 5-6 дугмеза, а на левом рупе за закопчавање.

Рукави су дужине толике, да прелазе преко ивица рукава блузе.

Позади разрез као и на шињелу. Оковратник је од исте тканине од које је и огртач и закопчава се копчом.

Пелерина је од исте тканине а дужина колико се рука опружи.

Капуљача је од исте тканине и утврђена испод јаке тако, да се може скидати по потреби.

8. Темњак носе само командири стража. Темњак је на црном кожном гајтану са сребрном квасном.

9. Ципеле су дубоке, једноставне или на шнирање. Израђене су од црне коже.

10. Ознаке чинова носе се на средини оба нарукавља блузе и шињела са спољне стране, и то :

Командир страже : златну латицу дугачку 10 см., а широку 3 см. ;

Надзорник страже : једну сребрну латицу дугачку 10 см., а широку 3 см., а на одстојању од 1 см. испод прве латице једну сребрну латицу дугачку 10 см., а широку 1 см. ;

Десетари : сребрну латицу дугачку 10 см., а широку 3 см.

Латице су оперважене чојаном испуском јакине боје.

На огртачу носе се ови знакови на левом пешу споља у висини прсију.

Чл. 22. — Од потребне спреме стражари и старешине стражара добијају звиждаљке, ланчеве за везивање и завој за ране.

Чл. 23. — По правилу општински стражари морају бити настањени у посебној згради, коју даје дотична општина, снабдевени постељним и другим потребама, слично прописима и реду који важи за жандармерију.

Изузетно општински ожењени стражари могу основати и код својих кућа, зашто им даје особено одобрење, с обзиром на могућност вршења службе, командир страже у споразуму са председником општине.

Зграде за настањивање страже општина ће према службеној потреби, у већим варошима, одредити у крајевима у којима се има служба отправљати, како где ова буде у реоне подељена (квартове).

Чл. 24. — Општински стражари у колико су смештени у заједничкој згради (касарни) хране се о свом трошку у заједничкој менажи, слично начину жандармеријских менажа.

IV. Односи у служби.

Чл. 25. — Општински стражари дужни су поверену им службу вршити савесно и непристрасно по законима, правилима и наредбама, које постоје, и по налозима својих претпостављених старешина, а при вршењу службе, као и ван ове, имају се понашати достојно свога авања јавног органа безбедности и строго се држати полсжене заклетве.

Чл. 26. — Сваки стражар који се огреши о своју дужност подлежи одговорности по овим Правилима. А ако учини какво дело које се казни по општем казненом закону, одговараће за то код надлежног суда.

Чл. 27. — Дисциплинске кривице учињене у служби ове су :

1. Непослушност и непокорност према претпостављенима.

2. Злоупотреба своје службене власти.

3. Непосредно или посредно захтевање или примање каквог поклона да би се урадило оно што по дужности треба да се чини, или не учини, у колико не би кривица потпадала под одредбе казненог закона.

4. Хотимично представљање лажних и неистинитих дела, или подношење писмених неистинитих извештаја.

5. Самовласно напуштање службене дужности, или напуштање места стражарења.

6. Сваки неморалан и недопуштен поступак који уди угледу јавног органа.

7. Невојничко и недругарско понашање и обхођење у стражи.

8. Опијање у служби или ван ове.
9. Спавање на месту где се служба врши за време трајања ове.
10. Занемаривање службе.
11. Раскалашно и неморално живљење.
12. Лакоумно задуживање.
13. Одавање службене тајне.
14. Сурово и увредљиво понашање према грађанству.
15. Доказана плашња при вршењу службе где би се требала истаћи храброст.
16. Одвраћање других од вршења службе.

Чл. 28. — За дисциплинске кривице стражари који их учине казне се :

1. Усменим укором.
2. Строгим писменим укором који се саопштава свима стражарима.
3. Кућним затвором до 15 дана уз редовно обављање службе.
4. Новчаном казном до 20⁰/₀ месечних принадежности.
5. Отпустом из службе.

Чл. 29. — Казне предвиђене под 1, 2 и 3 извиђа и изриче командир страже, а казне под 4 и 5 председник општине на предлог командира страже. Новчана казна, изриче се у корист општинске касе. Пре изрицања казне мора се провести писмена истрага и окривљени узети на испит.

Одлуке о изреченим казнама одмах су извршне, сем одлуке о отпусту из службе, противу које се може дотични у року од три дана по саопштењу жалити великом жупану, и његова је одлука извршна.

Чл. 30. — За дисциплинске кривице из чл. 27, које би учинио командир страже, или надзорник казниће се новчаном казном до 20⁰/₀ од принадежности.

У случајевима који по службу могу бити тешки а дисциплинске казне остану безуспешне, може се отпустити из службе по предлогу општинске управе.

Дисциплинске новчане казне изриче, поведеној истрази, надлежна првостепена надзорна државна власт. А отпуст из службе надлежни велики жупан.

На одлуке првостепене надзорне власти кажњени може се у року од три дана жалити великом жупану и његова је одлука извршна.

А против одлуке великог жупана о отпусту из службе у истом року може се жалити Министру Унутрашњих Дела, чија је одлука извршна.

V. Престанак службе.

Чл. 31. — Служба општинског стражара је до рока стална. Престанак службе може настати :

1. По одлуци за дисциплинске кривице по овим Правилима чл. 28. и 29.
2. Ако буде осуђен због злочина — дела.
3. Ако буде осуђен за какво друго дело на затвор већи од три месеца.
4. Ако изгуби грађанску част.
5. Ако падне под стечај.
6. Кад истекне рок службе од три године по писменој изјави да више неће служити.
7. И пре истеклог рока сражар може иступити из службе, но у том случају дужан је да

наведе разлоге и да учини отказ на три месеца пре истека. Оправданост разлога за излазак из службе процениће председник општине са командиром страже и ако нађу да је отказ оправдан, најдаље у року од месец дана, издаће му отпуст.

VI. Завршне одредбе.

Чл. 32. — У погледу исхране, настањивања и реда који ваља да постоји у заједничком животу и становању, држању спреме и оружја потребног за службу, као и саме службе, командири ће при образовању стража прописати особене наредбе, слично уређењу код жандармерије, у колико је то могуће.

Настава и одржавање курсева за спремност стражара, као и програм, прописиће се особеном наредбом од стране Министарства.

Чл. 33. — Непосредна надзорна власт обратиће особену пажњу на извођење и састав општинске страже и њено вршење службе, па предузимати потребне мере да се она што боље формира и за службу оспособи.

У случајевима где би општине пропустиле да унесу или недовољно предвиде у буџетима потребне суме за издржавање страже по овим Правилима, надзорне власти поступиће по закону и предузети поребне мере да се те суме од надлежне власти унесу у буџет.

Чл. 34. — Ова Правила ступају на снагу 1. априла 1928. године, а објавиће се одмах у »Службеним Новинама«.

ПРАВИЛА

о притвореницима и осуђеницима код полицијских и општинских власти

од 15. маја 1906. год., ПБр. 10639.

Чл. 1. — Код полицијских и општинских власти могу бити извесна лица у притвору или у затвору.

Чл. 2. — У притвору су они, који су за злочина или преступна дела стављени под кривичну истрагу у смислу §. 131. Крив. Суд. Пост. с тим да се и слободе лише, а у затвору су они, који су осуђени од стране дотичне власти за иступе из треће части Кривичнога Закона или по коме специјалноме закону, или су осуђени од других власти, па пресуда послата на извршење полицијској или општинској власти

Чл. 3. — Сви притвореници држаће се одвојено од осуђеника, где год је то према приликама могућно, како би се спречило договарање и осујећавање истраге, јер се зна, да су многа злочина дела прикривена на тај начин, што су полицијски осуђеници, по издржавању осуде, били посредници између притворених и саучесника.

Чл. 4. — И саме притворенике, и ако нису у притвору за једно исто дело, треба држати од-

војено; а оне, који су окривљени за једно исто дело, и не признају га, мора власт неизоставно држати одвојено.

Женске ће се такође редовно држати одвојено од мушких.

Чл. 5. — Притворенике дужна је власт да изводи два пут дневно на чист ваздух и ради осталих потреба, и то у јутру и у вече, а све остало време држати их у затвореној соби, сем изузетних потреба нужде.

При овом извођењу мора бити довољан број служитеља и стражара, како не би који побегао или се са киме договарао.

Чл. 6. — Притвор мора бити строг, али понашање државних службеника мора бити уљудно, нарочито према лицима, која су дотле била поштеног владања.

Чл. 7. — Сви они притвореници, који су доброга имовног стања, храниће се о свом трошку, а они, који су доказаног сиротног стања или тренутно нису при новцу, храниће се о трошку државном.

Онима, који се хране о своме трошку, дозвољаваће се да једу што хоће.

Од пића дозвољаваће им се само толико, колико неће бити бојазни да се напију.

Оним притвореницима, који се хране о трошку државном, даваће се по 1280 грама хлеба на 24 сата у смислу Уредбе — Правила од 29. октобра, 1865. године.

Али кад год би притвореници, и они, што се хране о државном трошку, правили неред,

ларму, свађали се са следником или служитељима и т. сл., следник има права по §§. 30. и 182. Крив. Суд. Пост. да храну сведе на сам хлеб и воду или је умањи.

Чл. 8. — И храна и све остало, достављаће се притвореницима преко апсанције, било да се хране о своме трошку, било о државном, и он је дужан да се уверава да су храна и пиће чисти и нешкодљиви.

У случајевима какве сумње, извештаваће следника или старешину надлештва.

Чл. 9. — Храна, коју држава даје онима, који нису сиромаси, наплатиће се од њих доцније.

У то име, власт ће уносити у тужбу увек и тај захтев, да се окривљени осуди и на плаћање апсанске хране, огрева и осветљења, или ће га сама осуђивати на то по §. 328 Крив. Суд. Пост. ако истрагу прекида у смислу §. 29 истог закона.

Чл. 10. — Притвореници могу и пушити ако су сами у соби; а ако нису, онда само тако, ако и остали дозволе. Иначе тек онда, кад се на чист ваздух изводе.

Чл. 11. — Храну оним притвореницима, који се о своме трошку хране, а из места су где је и притвор, доносиће њихова родбина или млађи и предавати апсанцији.

Чл. 12. — Притвореницима, који су признали кривицу, може се дозволити састанак са

породицом и познаницима ради виђења, један пут недељно, али то само у присуству иследника или поузданог апсанције.

Разговор се може водити само на оном језику, који је разумљив иследнику или апсанцији.

Онима, који кривицу нису признали, допуштаће се овакви састанци само у случајевима неодложних потреба, које би изискивали интереси њихових породица или имања.

Чл. 13. — Притвореници могу у притвору читати књиге и новине које нису забрањене.

Али од новина неће им седавати оне, које би говориле о њиховим кривицама, те би они на тај начин могли бити обавештени о току истраге и појединостима њеним.

Писати такође могу, али се од тога ништа не може изнети из притвора, докли то не прегледа и одобри иследник, као год што ће се и са писмима, упућеним окривљеном, строго поступати по наређењима §§. 84., 86. и 87. Крив. Суд. Пост.

Чл. 14. — При предаји хране, преобуке и осталих потреба, треба строго пазити, да се не унесе какво писмо, којим би се кривац обавештавао о чему, или каква алатљика, којом би се могло обити или пресећи гвожђе, или пробити апсански зидови и извршити бегство.

Чл. 15. — За време од 15. октобра па до 15. априла, кад год је према хладноћи потребно, загреваће се собе притвореника.

Осветљење ће се такође давати за сваку

собу и то, које је јефтиније, или здрављу нешкодљиво.

Лети од 15. априла до 15. октобра може горети лампа или свећа до 10 сати у вече, а од 15. октобра до 15. априла до 9 сати у вече.

Кад осветљење и огрев набављају сами притвореници, могу га употребљавати како они хоће, у колико се то не коси са хигијенским прописима и наредбама о сигурности и безбедности зграде и притвореника.

Чл. 16. — Огрев и осветљење, које даје држава, наплаћиваће се од имућних притвореника на начин, који буде прописан у смислу §. 327. Крив. Суд. Пост.

Чл. 17. — Кад полицијска иследна власт нађе, да притвореног треба ставити у оков у смислу §. 140. Крив. Суд. Поступка, она ће га оковати, али тај оков не сме бити тежи од 5 килограма и 120 грама (§. 14. Крив. Закона).

У случајевима, кад су притвореници или осуђеници немирни тако, да су опасни за органе власти или друге притворенике, и у случајевима кад је опасност да при спровођу могу побећи или на кога насрнути, могу се притвореницима или осуђеницима метнути на руке лисице — негве — које власт треба увек да има. Везивања не сме бити ни у ком случају. Исто тако лисице се ни у ком другом случају не смеју употребљавати.

Чл. 18. — Притвореници, чије бављење у опште не сме бити дуго код полицијских власт (§. 156. Крив. Суд. Пост.) не могу се употреб-

љавати ни за какве радове државне или општинске. Они могу радити само оне послове који су унераздвојној вези са њима самим и њиховим сопственим потребама као : чишћење своје собе, сечење дрва за огрев и т. д.

Од ових послова увек ће се поштедити они притвореници, који по своме дотадашњем положају у друштву и карактеру, треба да буду од овога ослобођени.

Органи који наређују притвор оваквих лица, обавестиће о овоме апсанцију и служитеље у самом часу притварања.

Употреба притвореника за послугу при канцеларијама одлучно се забрањује.

Чл. 19. — Према притвореницима не смеју се предузимати никакве мере, па ма у коме то облику било, којима би се ишло на то, да се они силом нагнају на признање.

Физички насртаји, хипнотисање, намерна кињења и мучења, која би иследници и служитељи предузимали према притвореницима, строго ће се казнити административно-дисциплински, а према величини кривице и по Кривичном Закону.

Претрес, који се редовно врши у смислу §. 139. Крив. Суд. Пост. над притвореницима, мора се увек вршити у присуству грађана, одређених у смислу §. 28. истог закона, и они ће потписивати протокол претреса, како би се избегле све незгоде, које могу наступити при друкчијем поступању.

Чл. 20. — Од постељних ствари притвореници могу дабавити од својих кућа што хоће.

За оне, који то немају, треба да се направе прости кревети од дасака, у колико се то може према средствима, којима надлештва располажу из кредита на храну и одржавање сиромашних притвореника.

Чл. 21. — Притвореници, који се затекну у притвору прве недеље божићњег или ускршњег поста, морају постити и причестити се у смислу Височајше Уредбе од 10. децембра 1846. год., В№ 1376. (Плицијски Зборник, стр. 30) ако су православни.

Ко нарочито не би хтео постити и причестити се из каквих оправданих разлога, неће се на то силом нагонити.

Чл. 22. — Кад се притвореник разболи, па то апсанција сам примети или притвореник изјави, одмах ће се известити иследник или онај који га заступа, како би се позвао лекар ради лечења, ако га у месту има.

Болесни притвореници могу о своме трошку звати кога хоће лекара.

Кад у месту притвора нема лекара, а притвореник је озбиљно оболео, онда ће се под строгим надзором спровести државној болници на лечење.

Трошкове око лечења имућни притвореници сnose сами, а сиромашни лече се о државном трошку.

Чл. 23. — Ако лекар нађе, да је болест такве природе, да се у апсани не може лечити, власт ће спровести притвореника у болницу.

Ако је оболели притвореник био у окову, на лекар изјави, да би му према стању болести требало скинути окове, одмах ће се то учинити.

Чл. 24. — У свима случајевима, кад се притвореници откивају или спроводе у болницу, треба одредити чувара, који ће пазити да притворени не побегне, или да се с киме не састаје и истрагу осујети.

Чл. 25. — На случај, да притвореник напрасно умре у притвору, одмах ће се звати лекар да констатује узрок смрти и о томе изда власти писмену изјаву, па ће се тек тада мртавца предати фамилији, ако ову има; иначе ће се предати општини ако је из места притвора, а ако није, онда ће се сахранити о трошку државноме, по обредима цркве којој припада, водећи рачуна, да то буде са највећом штедњом и што простије.

И ови трошкови падају на терет кредита за храну апсеника.

Чл. 26. — Сви они, који су осуђени на затвор за иступна бешчасна дела, држаће се редовно затворени у соби као и притвореници (чл. 5. ових Правила).

У ред ових осуђеника долазе и они, који су осуђени за разна кријумчарења по Царинском Закону и Законима о монополу дувана, соли и установи нових државних монопола.

Ако су пресудом осуђени и на рад, онда ће се гонити на државне или општинске послове у смислу §. 312. Крив. Закона.

Чл. 27. — Они осуђеници, који су осуђени за остала преступна дела по трећој части Кривичног Закона, или по коме од специјалних закона, од стране полицијских и општинских власти, или су осуђени од стране других гласи на полицијској или општинској власти дата пресуда на извршење, могу се држати дању и ван апсана, по дворишту надлештва код којег издржавају осуду; али никако и ни у ком случају не могу се пуштати ван дворишта дотичнога надлештва.

Ноћу морају редовно бити затворени.

Чл. 28. — И осуђеници из чл. 26. и они о којима говори чл. 27., могу се држати и више њих у једној соби с обзиром на хигијенска правила, а могу се држати и сваки засебно ако има просторија, и ако они то изазову својим неисправним држањем према органима власти.

Чл. 29. — Све оно, што је напред речено о храни, огреву, осетљењу, болести и т. д. притвореника, важи и за осуђенике, нарочито чл. 18. о угледним и часним лицима.

Чл. 30. — Отпочети затвор не може се прекидати ни из каквих узрока.

Чл. 31. — Малолетне осуђенике треба држати одвојено од професионалних коцкара и варалица, као и од свију оних, који су у поврату (рецидивиста) за крађе, преваре и томе слично.

По издржаном затвору ових малолетника, увек их треба предавати породици ако је у месту или близини, како би од ње били прихваћени и

упућени на поправку; а ако породице немају, онда их сама власт треба благим саветима да упути у службу и постара се по могућности да им нађе згодно место и заштиту разумних и добрих људи, ако нису сасвим посрнули и постали непоправљиви.

Чл. 32. — Све оно, што је напред речено о притвореницима и осуђеницима код полицијских власти важи и за притворенике (§ 132. Кр. С. П.) и осуђенике општинских власти или оних, над којима оне извршују пресуду других власти.

Чл. 33. — Да би се знало, који ће од служитеља одговарати за ред, чистоту и остало у апсанама, власт ће одређивати једнога од својих служитеља за апсанцију нарочитом својом писменом одлуком.

У местима, где има жандарма, апсанција ће се редовно узимати из редова ових.

При одређивању лица за апсанцију, увек им треба саопштити ова Правила на потпис, како би били ближе обавештени о својим правима и дужностима, а треба им, сем тога, увек прочитати и законске одредбе, које говоре о казнама, којима они подлеже за бегство притвореника (§§ 99. и 347. Кр. Закона).

Чл. 34. — Апсанција и остали служитељи морају човечно поступати са притвореницима и осуђеницима; иначе ће они бити кажњени за нечовечно поступање.

Чл. 35. — Свака повреда ових Правила, у колико не прелази у кривична дела, која се

казне по Кривичном Закону, казниће се административно дисциплински.

Казне ће ове према апсанцији изрицати старшина надлештва, односно војни старшина, а према другим лицима, надлежне старешине по закону.

Чл. 36. — Ова Правила важе после шест дана од дана кад се обзване у »Српским Новинама«, и од тада губе своју снагу и важност све наредбе и прописи, административне природе, који би били противни овим Правилима.

